

III

NJEMAČKA I ITALIJANSKA DOKUMENTA

BR. 206

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U BOSNI
3 14 JANUARA 1943 GODINE¹

bg.^s Kopija

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 277

Stiglo 5 januara 1943 XXI

Njemački štab za vezu
pri Superslodi³

5 januara 1943

Komandi Superslode (operativno odjeljenje)

— Sjedište —

Bilten od 3. I. 1943

Srbija: Zona 717 pješadijske divizije⁴ preuzeta od 704 pješadijske divizije. Predviđa se preuzimanje zone SS divizije »Princ Eugen«⁵ od strane odgovarajuće jedinice I/PKK bugarskog korpusa na dan 4. 1. 43. U Beogradu 6 hapšenja. Nekoliko napada.

¹ Kopija, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3/C 4). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom olovkom.

⁵ Redakcija nije uspjela da objasni značenje ove skraćenice.

® Skraćenica za Comando Superiore FF.AA. »Slovenia—Dalmazia« — Viša komanda oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« — što je ustvari Druga italijanska armija, sa sjedištem u Sušaku.

⁴ Ova je divizija upućena u Bosansku Krajinu da učestvuje u operacijama Vajs (Weiss) — Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi. O neprijateljskim pripremama za izvođenje ove ofanzive vidi u dok. br 210 211, 213, 214, 216 i 220.

⁶ SS divizija »Princ Eugen« (Prinz Eugen) počela je 13 januara da pristiže u rejon Karlovca, jer je trebalo da učestvuje u operacijama Vajs.

Hrvatska:

Istočna Bosna: Neprijateljska grupa, koja je pokušala preći Bosnu sjeverozapadno od Sarajeva, odbačena je prema sjeveroistoku.⁶

Zapadna Bosna: Potvrđeno je zauzimanje Teslića od strane pobunjenika.⁷ Pobunjenici zaplijenili naoružanje dvaju hrvatskih bataljona i jedne baterije. Veliki gubici na obje strane. U početku su se hrvatske jedinice držale dobro, ali su kasnije bile napadnute od stanovništva.⁸ Neprijateljska grupa odbijena prema istoku, u zonu 20 km sjeverozapadno od Banje Luke.

Bilten, od 4. I. 1943

Južno od Save: O Tesliću (56 km istočno-jugoistočno od Banje Luke) Hrvati javljaju: Pukovnik Binder, komandant 4 hrvatskog puka, vjerovatno je zarobljen, njegov ađutant vjerovatno poginuo. Dio II hrvatskog bataljona nalazi se u Jelahu (sjeveroistočno od Teslića) a dio jednog domobranskog bataljona nalazi se u Tešnju (11 km istočno od Teslića) sa komandantom. Uporišta Komušina (10 km južno-jugoistočno od Teslića), Kalošević, Križ, Bobara i Jelah (6 km sjeveroistočno, 9 km sjevero-sjeveroistočno, 28 km sjeveroistočno od Teslića) održavaju se još uvijek.⁹

Pilana u Tesliću zapaljena. Komunisti prenose plijen iz Teslića prema istoku pomoću industrijske željeznice.

Pukovnik Diesner

⁶ Odnosi se na jedinice Seste istočnobosanske NOU brigade.

⁷ Teslić su oslobodile, 1 januara, Prva proleterska i Treća krajiška NOU brigada Prve proleterske divizije. Opširnije o napadu na Teslić vidi u dok. br. 16, 22, 23, 170, 175 i 176.

⁸ U originalu, uz ovu rečenicu je napisana, crnom Olovkom, na italijanskom jeziku, sljedeća primjedba: »Skrenuti pažnju podređenim komandama (Karlovac)«. Ispod nje je crvenom olovkom, stavio svoj paraf pukovnik Zanussi, zamjenik načelnika Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«.

⁹ Na pomenuta neprijateljska uporišta vršila je napad Prva proleterska i Treća krajiška NOU brigada Prve proleterske divizije. Vidi dok. br. 13, 17, 25, 28 i 29.

BR. 207

**OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 7 JANUARA 1943 GOD. O
PRIPREMAMA ZA IZVOĐENJE OPERACIJA »WEISS«¹**

DCL- Prepis za operativno odjeljenje.³

Šifrovani telegram

V. P.⁴ 10, 7 januara 1943/XXI

Od Više komande or. sn. »Slov. — Dalmac.« — operativno

Generalštabu — Veze

i na znanie

Inspektoratu inženjerije

Komandi inženjerije Više komande or. sn. »Slov. — Dalm.« Fo-
nogram-pismo Br. prot. 27 TR.

Veza: akt toga Glav. generalštaba kr. vojske (S. M. R. E.)
br. T 1/7406 od 22 decembra prošle god. Uskoro će otpočeti
velike operacije u sadejstvu sa njemačkim i hrvatskim trupa-
ma i antikomunističkim formacijama,⁵ saglasno uputstvima Vr-
hovne komande. Operacije, koje će se izvoditi na cijeloj armi-
skoj zoni, zahtijevaju sva sredstva za vezu i stoga ne dopuštaju
povlačenje pomenutog specijalnog radio-centra za vezu prije
njihovog završetka.

7. jan. 1943/XXI

General Roatta

¹ Kopija, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

² Redakcija nije uspjela na objasni značenje skraćenice.

³ Napisano crvenom olovkom.

⁴ Vojna pošta

⁵ Odnosi se na četnike Draže Mihailovića.

BR. 208

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 7 JANUARA 1943 GOD. O SITUACIJI U ZA-
PADNOJ BOSNI I O SARADNJI ČETNIKA I NIJEMACA'

rz. b.²

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 462

Stiglo 9 jan. 1943/XXI

Njemački štab za vezu pri 9 januara 1943
Višoj komandi oruž. snaga za »Sloveniju — Dalmaciju« opera-
tivno odjeljenje — Sjedište —

Bilten od 7. I. 43

Srbija: u opštim crtama

Porast raznih dela sabotaže

Iz slušanja radio-stanice Mihailovića proizlazi da je slab-
ljenje Srbije poznata stvar.

Poneki napad.

Hrvatska

Istočna Bosna:

Nikakav važniji događaj.

Zapadna Bosna:

U Tesliću mirno. U toku su mjere represalija.³ Planirano
vazdušno bombardovanje skloništa bandita u blizini Teslića.

¹ Kopija, na italijanskom jeziku, pisana na mašini, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4). Tekst je na više mjesta
podvučen crvenom olovkom.

² Redakcija nije uspjela da objasni značenje skraćenice.

³ Neprijatelj je prodro u Teslić 6 januara. Sire o tome vidi dok.
br. 35, 42 i 177.

Koncentriranje neprijatelja 30 km na sjever i 35 km na sjeverozapad od Jajca.⁴ 717 pješadiska divizija stigla u maršu u »Weiss« (?).⁵

Pristaše Mihailovića u Hrvatskoj, po naređenju Draže Mihailovića, umjesto četnici, zvaće se ravnogorska vojska. U nju može da stupi svaki Jugosloven, bilo kojoj vjeri pripadao. Ravnogorska vojska zasad ima zadatak da bude u dobrim odnosima sa Nijemcima, da izbjegava trvenje sa Hrvatima, da razoružava partizane i da razvija intenzivnu propagandu.

Poručnik
(Potpis nečitljiv)

⁴ Odnosi se na koncentraciju jedinica Prve proleterske divizije.

⁵ Redakcija nije mogla ustanoviti gdje je tada stigla 717 divizija. Međutim, prema zapovijesti komandanta njemačkih trupa u Hrvatskoj od 12. januara 1943. god., 717. divizija imala je zadatak da iz Sanskog Mosta, preko s. Velagića, nastupa prema Bosanskom Petrovcu, a jednom kolonom u pravcu s. Jasenice. Operacije ove divizije otpočele su 20. januara 1943. godine — tj. tada su otpočele operacije Vajs (Weiss). O pripremama i planovima operacija Vajs vidi u dok. br. 210, 211, 213, 214, 216, 218 i 223.

Onaj upitnik na kraju rečenice prenesen je iz originala.

BR. 209

SAOPŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLO-
VENIJA—DALMACIJA« OD 8 JANUARA 1943 GOD. O NA-
PADU JEDINICA NOV NA USTAŠKO-DOMOBRA NSKU
POSADU U TESLICU¹

Predmet: rzb.

Operativni

Pisani telegram

V. P. 10, 8 januara 1943 — XXI

Od Više komande oruž. snaga »Slov.« — Dalm.« — operativno

Komandi V Armijskog korpusa
Komandi VI Armijskog korpusa
Komandi XI Armijskog korpusa
Komandi XVIII Armijskog korpusa

Br. protokola: 277

Proizlazi da je u jednom napadu partizana na jedan hrvatski garnizon,² i pored odličnog držanja odbranbenih trupa, garnizon bio savladan, jer su branioci neočekivano bili napadnuti od stanovništva. Skreće se pažnja gore navedenim komandama na potrebu poduzimanja svih mjera za zaštitu jedinica naših garnizona od opasnosti pete kolone.

8 jan. 1943 — XXI

Načelnik štaba Superslode

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

² Riječ je o napadu na Teslić, 1 januara 1943, koji su izvršile Prva proleterska i Treća krajiška brigada Prve proleterske divizije. O oslobođenju Teslića vidi dok. br. 16, 22, 33, 170, 175 i 176.

BR. 210

**NAREĐENJE ITALIJANSKE VRHOVNE KOMANDE OD 10
JANUARA 1943 GOD. ZA IZVOĐENJE OPERACIJA »WEISS«¹**

P. M. 21, 10 Gennaio 1943/XXI

SEGRETO
COMANDO SUPREMO
• 1° Reparto

COMANDO SUPERIORE F.F.A.A. »SLOVENIA—DALMAZIA«
UFFICIO OPERAZIONI

NO 671

ARRIVATO IL 14 GEN. 1943—ANNO XXI

A ECCELLENZA GEN. DES. D'ARMATA
MARIO ROATTA
Comandante Superiore FF.AA.
Slovenia — Dalmazia (2 Armata)
Posta Militare 10

Ufficio Operaz.—Scacch. Orient.
[Prot. N. 20127/op. Allegati
: Risposta al Foglio del
Div. Sez. N

OGGETTO: Operazioni invernali combinate italo-tedesco-croate.

I. — Conformemente alle disposizioni impartite da questo Comando Supremo con telegramma 25244 in data 7 dicembre per l'attività offensiva invernale delle truppe da Voi dipendenti, sono state concordate con l'O.K.W. le linee generali per un'operazione tedesco-croata con il concorso delle forze italiane, da compiersi a cavallo della linea di demarcazione e nella terza zona.

Scopo di tale operazione: eliminare prima della prossima primavera la minaccia potenziale rappresentata dalle formazioni partigiane che recentemente in detti territori si sono riunite e rafforzate.

II. — In relazione all'esame fatto del problema con la parte germanica durante i colloqui svoltisi presso questo Comando Supremo il 3 e 4 corrente, a cui anche Voi Eccellenza avete partecipato, le linee fondamentali dell'operazione rimangono così stabilite:

a) — *Territorio da rastrellare:* le zone attualmente occupate dai ribelli, dalla regione a sud di Zagabria

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/1). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom olovkom.

- fino ai confini del Montenegro;
- b) — l'operazione verrà eseguita da nord verso sud in tre tempi successivi:
- 1° *tempo*: (inizio il 20 gennaio) nella zona compresa fra il parallelo Glina — Vrgin Most e il parallelo di Bos Petrovac (compreso);
- 2° *tempo*: nella zona compresa fra il predetto limite sud e l'allineamento Livno — Bugojno (compreso);
- 3° *tempo*: nel rimanente territorio fino ai confini del Montenegro;
- c) — contegno verso le popolazioni:
dovrà essere improntato a deciso rigore, in relazione al largo concorso dato da esse alla ribellione; nelle modalità particolari si uniformerà all'atteggiamento che verrà attuato dalle truppe germaniche;
- d) — partecipazione delle truppe tedesco-croate:
veranno impiegate gradualmente le divisioni 714 — 717 — 718 — SS Principe Eugenio — 187 di riserva (in parte) — 369 tedesco-croata — 5 btg. croati;
detti reparti agiranno, in linea di massima, a nord dell'allineamento rotabile (compreso):
Karlovac — Bihać — Bos Petrovac — Drvar
Livno — Prozor — Mostar — Nevesinje — Gacko — confine montenegrino;
- e) — partecipazione delle truppe italiane:
verrà attuata con forze corrispondenti a circa 3 divisioni (2 nel settore nord ed 1 nel settore sud).
Compito generale: rastrellare la zona compresa fra l'allineamento Karlovac — Gacko sopradetto e il limite attuale della nostra occupazione;
- f) — modalità particolari per il coordinamento dell'azione fra truppe italiane e truppe tedesche:
vale quanto stabilito nella riunione di Zagabria in data 9 gennaio fra Voi, Eccellenza, e il generale Loèhr.

Prego inviarmi notizia, appena possibile, delle modalità di cui al precedente capoverso e delle direttive da Voi impartite circa 10 svolgimento dell'azione.

IL CAPO DI STATO MAGGIORE GENERALE
Ugo Cavallero

Povjerljivo
Vrhovna komanda.
1. Odjeljak
Odjeljenje: Operativno — Istočno
ratište
Br. prot. 20127/op. Prilozi ...
Odgovor na akt od
Odjelj. ... Otsjek ... Br. ...

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA*
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 671

Stiglo 14 jan. 1943/XXI

V. P. 21, 10 januar 1943/XXI.

Ekselenciji v.d. armijskom generalu
Mariu Roatti
Višem komandantu oruž. snaga
»Slovenija—Dalmacija« (2. Armija)
Vojna pošta 10

Predmet: Italijansko-njemačko-hrvatske
kombinovane zimske operacije.

I. — U saglasnosti sa naređenjima, izdatim od strane ove Vrhovne komande telegramom br. 25244 od 7 decembra, o zimskoj ofanzivnoj djelatnosti potčinjenih Vam trupa, ugovorene su sa OKW²-om opšte linije za jednu njemačko-hrvatsku operaciju uz učestvovanje italijanskih snaga, koja treba da se izvede s obje strane demarkacione linije i u trećoj zoni."

Cilj ove operacije: ukloniti, prije idućeg proljeća, stalnu prijetnju koju predstavljaju partizanske formacije, koje se nedavno sjedinile i ojačale na pomenutim teritorijama.

II. — Na osnovu ispitivanja problema, izvršenog sa Nijemcima, tokom razgovora obavljenih u ovoj Vrhovnoj komandi 3 i 4 t.m., a kojima je prisustvovala i Vaša Ekselencija, osnovne crte operacija ovako su utvrđene:

¹ OKW — njemačka Vrhovna komanda

³ »Treća zona« je pojas italijanske operacione oblasti, neposredno južno od demarkacione linije.

- fino ai confini del Montenegro;
- b) — l'operazione verrà eseguita da nord verso sud in tre tempi successivi:
- 1° tempo: (inizio il 20 gennaio) nella zona compresa fra il parallelo Glina — Vrgin Most e il parallelo di Bos Petrovac (compreso);
- 2° tempo: nella zona compresa fra il predetto limite sud e l'allineamento Livno — Bugojno (compreso);
- 3° tempo: nel rimanente territorio fino ai confini del Montenegro;
- c) — contegno verso le popolazioni:
dovrà essere improntato a deciso rigore, in relazione al largo concorso dato da esse alla ribellione; nelle modalità particolari si uniformerà all'atteggiamento che verrà attuato dalle truppe germaniche;
- d) — partecipazione delle truppe tedesco-croate:
veranno impiegate gradualmente le divisioni 714 — 717 — 718 — SS Principe Eugenio — 187 di riserva (in parte) — 369 tedesco-croata — 5 btg. croati;
detti reparti agiranno, in linea di massima, a nord dell'allineamento rotabile (compreso):
Karlovac — Bihać — Bos Petrovac — Drvar
Livno — Prozor — Mostar — Nevesinje — Gacko — confine montenegrino;
- e) — partecipazione delle truppe italiane:
verrà attuata con forze corrispondenti a circa 3 divisioni (2 nel settore nord ed 1 nel settore sud).
Compito generale: rastrellare la zona compresa fra l'allineamento Karlovac — Gacko sopradetto e il limite attuale della nostra occupazione;
- f) — modalità particolari per il coordinamento dell'azione fra truppe italiane e truppe tedesche:
vale quanto stabilito nella riunione di Zagabria in data 9 gennaio fra Voi, Eccellenza, e il generale Loèhr.

Prego inviarmi notizia, appena possibile, delle modalità di cui al precedente capoverso e delle direttive da Voi impartite circa 10 svolgimento dell'azione.

IL CAPO DI STATO MAGGIORE GENERALE

Ugo Cavallero

Povjerljivo
Vrhovna komanda.
1. Odjeljak
Odjeljenje: Operativno — Istočno
ratište
Br. prot. 20127/op. Prilozi ...
Odgovor na akt od
Odjelj. ... Otsjek ... Br. ...

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 671

Stiglo 14 jan. 1943/XXI

V. P. 21, 10 januar 1943/XXI.

Ekselenciji v.d. armijskom generalu
Mariu Roatti
Višem komandantu oruž. snaga
»Slovenija—Dalmacija« (2. Armija)
Vojna pošta 10

Predmet: Italijansko-njemačko-hrvatske
kombinovane zimske operacije.

I. — U saglasnosti sa naređenjima, izdatim od strane ove Vrhovne komande telegramom br. 25244 od 7 decembra, o zimskoj ofanzivnoj djelatnosti potčinjenih Vam trupa, ugovorene su sa OKW²-om opšte linije za jednu njemačko-hrvatsku operaciju uz učestvovanje italijanskih snaga, koja treba da se izvede s obje strane demarkacione linije i u trećoj zoni.*

Cilj ove operacije: ukloniti, prije idućeg proljeća, stalnu prijetnju koju predstavljaju partizanske formacije, koje se nedavno sjedinile i ojačale na pomenutim teritorijama.

II. — Na osnovu ispitivanja problema, izvršenog sa Nijemcima, tokom razgovora obavljenih u ovoj Vrhovnoj komandi 3 i 4 t.m., a kojima je prisustvovala i Vaša Ekselencija, osnovne crte operacija ovako su utvrđene:

¹ OKW — njemačka Vrhovna komanda

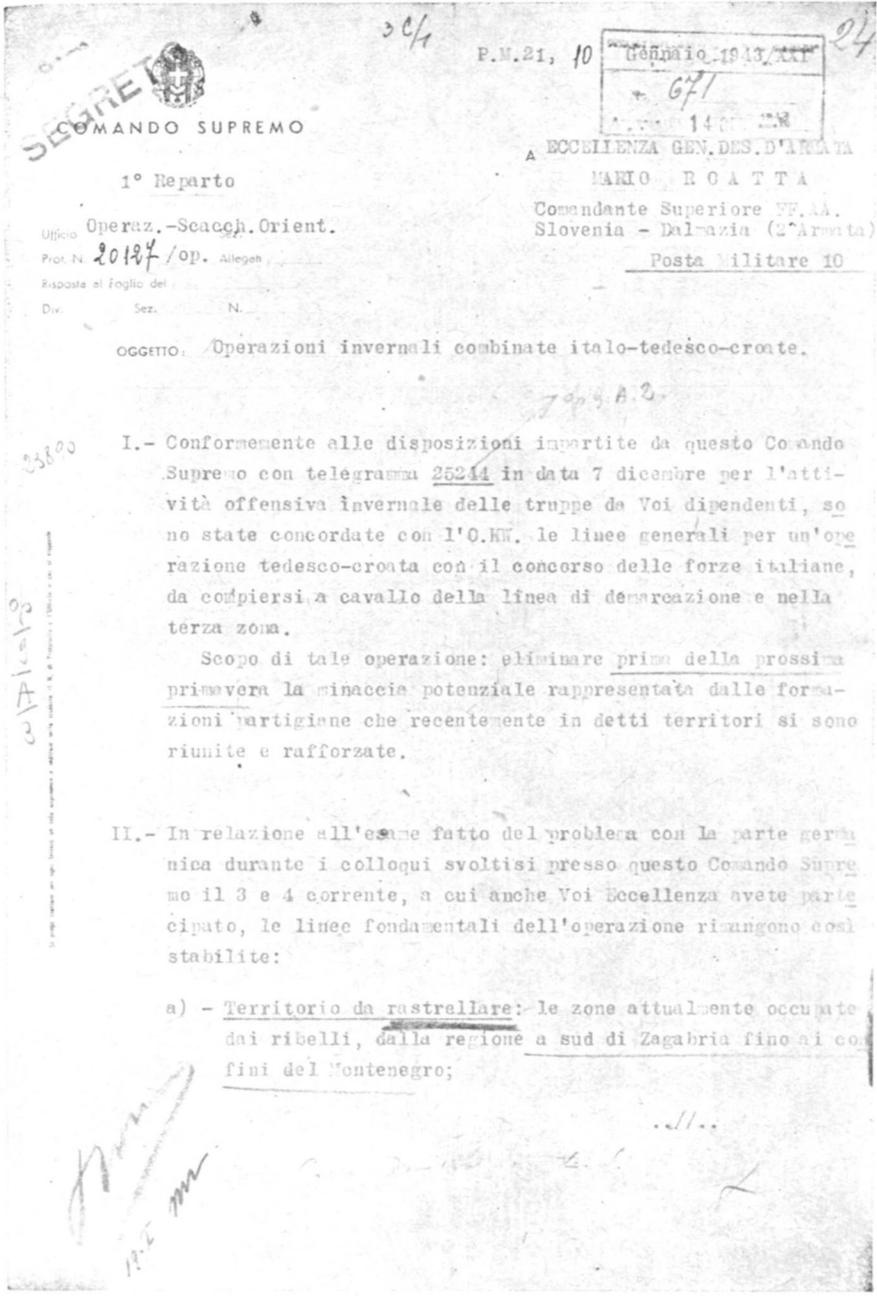
² »Treća zona« je pojas italijanske operacione oblasti, neposredno južno od demarkacione linije.

- a) **Teritorija koju treba čistiti:** zone koje sada drže ustanici, od predjela **južno od Zagreba pa sve do granice prema Crnoj Gori.**⁴
- b) Operacija će se izvesti sa sjevera prema jugu u tri uzastopna perioda:
1. **Period:** (početak 20 januara) u zoni između uporednika Glina-Vrgin Most i uporednika Bos. Petrovac (zaključno);
 2. **period:** u zoni između naprijed navedene južne granice i linije Livno—Bugojno (zaključno);
 3. **period:** na preostaloj teritoriji do granice prema Crnoj Gori.
- c) Držanje prema Stanovništvu:
moraće da se karakteriše velikom strogošću, zbog obimne pomoći koju stanovništvo pruža ustanicima, način postupka u pojedinim slučajevima uskladiće se sa postupkom njemačkih trupa.
- d) Učešće njemačko-hrvatskih trupa:
Postepeno će biti angažovane divizije 714—717—718-SS Princ Eugen-187 rezervna (djelimično) — 369 njemačko-hrvatska i 5 hrvatskih bataljona.
Pomenute jedinice će djelovati uglavnom sjeverno od linije puta (zaključno): Karlovac—Bihać—Boj. Petrovac — Drvar — Livno — Prozor — Mostar — Nevesinje — Gacko — crnogorska granica.
- e) Učešće italijanskih trupa:
Učestvovalaće snage od tri divizije (2 na sjevernom sektoru i 1 na južnom sektoru).
Glavni zadatak: očistiti zonu između naprijed pomenute linije Karlovac—Gacko i sadašnje granice naše okupirane teritorije.
- f) Naročita uputstva za usklađivanje akcije italijanskih i njemačkih trupa:
Važi ono što je rečeno na sastanku u Zagrebu, 9 januara, između Vas, Ekselencije, i generala Löhr-a.
- Molim da me izvijestite, čim bude moguće, o uputstvima iz prethodnog stava i o direktivama koje Vi budete izdali za izvođenje akcije.'

Načelnik Glavnog generalštaba
Ugo Cavallero

⁴ Ispod ovog teksta, u originalu, general Mario Robotti je napisao, crvenim mastilom, datum 19. I i svoj paraf (m). Svoj paraf je stavio, crvenom olovkom, i pukovnik Zanussi, zamjenik načelnika Superlode.

⁵ Vidi dok. br. 216.

SECRET
COMANDO SUPREMO

30/1
P.M. 21, 10
Gennaio 1914
671
1400

1° Reparto
Ufficio Operaz. - Scacch. Orient.
Prot. N. 20184 / OP. Allegati
Risposte al foglio del
Div. Sez. N.

ECCellenza GEN. DES. D'ARMATA
MARIO ROATTA
Comandante Superiore FF. AA.
Slovenia - Dalmazia (2° Armata)
Posta Militare 10

OGGETTO: Operazioni invernali combinate italo-tedesco-croate.

23800

3/A
1.0.1.0

I.- Conformemente alle disposizioni impartite da questo Comando Supremo con telegramma 25244 in data 7 dicembre per l'attività offensiva invernale delle truppe da Voi dipendenti, sono state concordate con l'O.K.W. le linee generali per un'operazione tedesco-croata con il concorso delle forze italiane, da compiersi a cavallo della linea di demarcazione e nella terza zona.

Scopo di tale operazione: eliminare prima della prossima primavera la minaccia potenziale rappresentata dalle formazioni partigiane che recentemente in detti territori si sono riunite e rafforzate.

II.- In relazione all'esame fatto del problema con la parte germanica durante i colloqui svoltisi presso questo Comando Supremo il 3 e 4 corrente, a cui anche Voi Eccellenza avete partecipato, le linee fondamentali dell'operazione rimangono così stabilite:

a) - Territorio da rastrellare: le zone attualmente occupate dai ribelli, dalla regione a sud di Zagabria fino ai confini del Montenegro;

Handwritten signature and initials

..11..

Karlovac — Slunj — Bihać — Bos. Petrovac, che mantengano per punti.

Concorreranno a detta azione, muovendo verso l'asse sopra considerata:

- da est, altre truppe tedesche e truppe croate;
- da ovest, truppe italiane e truppe croate.

Scopo dell'operazione: ripulire tutta la zona compresa »grosso modo« tra la ferrovia Karlovac — Ogulin — Knin e la rotabile Glina — Bos Novi — Sanski Most — Kljuc, dalle formazioni partigiane che vi sono annidate. —

- II) — Le truppe italiane che concorreranno alle operazioni saranno agli ordini del generale GLORIA comandante il V C. A.

Esse saranno ripartite in tre raggruppamenti:

- *a nord*, div. »Lombardia«,
- *al centro*, div. »Re«,
- *a sud*, div. »Sassari«.

- III) — A nord la div. »Lombardia« preveda:

- a) — azione da nord-ovest ed ovest su Slunj;
- b) — successiva costituzione, per punti; di un fronte a sud-est. fra Slunj (probabilmente esclusa) e la ferrovia Ogulin — Vrhovine;
- c) — controllo della zona compresa fra la rotabile Karlovac — Slunj e la ferrovia Karlovac — Ogulin — Vrhovine, a nord del fronte suddetto;
- d) — azione successiva, dalla linea Brinje — Novi — Delnice — Vrbovsko — Ogulin — Piaski — Vrhovine — Otocac, contro le bande partigiane dislocate nella regione del Kapela.

- IV) — Durante le suddette operazioni la div. deve mantenere il saldo possesso della regione di Karlovac, ed assicurare il regolare funzionamento della ferrovia dei petroli, con particolare riguardo alle provenienze da nord (Gorianci) e da ovest (Bosiljevo).

— Il comando della piazza di Karlovac e delle truppe italo — croate addette alla difesa della regione e P. F. sarà tenuto dal generale Scipione.

— Il comando delle truppe incaricate dei compiti di cui in a) ed in d) sarà tenuto dal generale Fabbri.

- V) — Forze: quelle attuali, più due btg. e due cp. carri (cp. 1. f. e cp. meccanizz. »Zara«) dell'XI C. A. e quelle di rinforzo che riterrà destinarvi il comando V C. A.

Ricordare che: •

rzb. **COPIA** *W. G. K. K. K. K. K.* Da consegnarsi a mano

COMANDO SUPERIORE FF. AA.
"SLOVENIA-DALMAZIA,"
(2.ª ARMATA)

UFFICIO OPERAZIONI
 N. 550 prot. **SEGRETO** P. M. 10. 11 Gennaio 1943 Anno **XII**
 Risposta _____
 Carte annesse _____
OGGETTO: Operazioni invernali
 (riferimenti, carta 1:500.000, fogli di: Trieste, Zagabria, Belgrado, Ancona, Sarajevo, Novi Pazar).

ALL'EGG. IL COMANDANTE DEL V C.A. - 3 copie
 e, per conoscenza:
 ALL'EGG. IL COMANDANTE L'XI C.A. - 2 copie
 ALL'EGG. IL COMANDANTE IL XVIII C.A. - 3 copie
 AL SIG. GENERALE COMANDANTE GENIO SUPERSLODA
 AL SIG. GENERALE COMANDANTE AVIAZIONE SUPERSLODA
 AL SIG. GENERALE INTENDENTE SUPERSLODA

A conferma delle disposizioni verbali già impartite, e con riserva di ordini esecutivi, indico qui di seguito i principali lineamenti che assumeranno le prossime operazioni invernali.

I) - Dal 20 corrente in avanti, truppe tedesche agiranno, contemporaneamente da nord e da sud, lungo l'asse Karlovac - Slunj - Bihac - Bor. Petrovac, che manterranno per punti.

Concorreranno a detta azione, muovendo verso l'asse sopra considerata:

- da est, altre truppe tedesche e truppe croate;
- da ovest, truppe italiane e truppe croate.

Scopo dell'operazione: ripulire tutta la zona compresa "grasso modo" tra la ferrovia Karlovac - Ogulin - Knin e la rotabile Glina-Bos Novi - Sanski Most - Kljuc, dalle formazioni partigiane che vi sono annidate.

..//..

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 211

— il presidio della regione di Karlovac non dovrà complessivamente essere diminuito (tenendo conto che si potranno recuperare due battaglioni fanteria della div. »Lombardia« sostituiti dai due battaglioni che entro il 18 corrente avvierà in sito l'XI C. A.).

Potranno essere temporaneamente allontanati per il controllo di cui in c), un btg. (italiano, croato o, preferibilmente, misto) e una cp. carri;

— per il compito di cui in a) non dovranno essere impiegati meno di 4 btg. e 1 cp. carri;

— il compito di cui in b) sarà assolto da non più di 2 btg. rinforzati;

— alle operazioni di cui in d) parteciperanno, oltre tutte le formazioni M. V. A. C. locali e parte dei nostri reparti inizialmente impiegati nella regione di Slunj (almeno 2 btg. e 1 co. carri), aliquote degli altri presidi dislocati intorno all'anello Brinje — Novi — Delnice — Vrbovsko — Ogulin — Piaski — Vrhovine (forze corrispondenti ad almeno 1-2 btg.).

VI) — Al *centro*, la div. »Re«, preveda:

a) — di agire lungo la direttrice Vrhovine — Prijeboi su Bihac;

b) — di puntare lungo le direttrici di Bunic e di Udbina su Korenica.

— Forze: quelle attualmente disponibili, rinforzate da 1-2 btg., e da 2-3 cp. carri destinate dal V C. A., dai 3 btg. di rinforzo ricevuti dalla »Sassari« (direttrice di Udbina) e da 3 btg. croati di manovra (XXXI »U« — XXXII »U« e un btg. domobrani), ripartiti fra le direttrici sopra indicate.

VII) — A *sud*, la div. »Sassari« preveda:

a) — di operare su Bihac, per la direttrice Bruvno — D. Lapac;

b) — di puntare su Bos. Petrovac, per la direttrice Srb — Kulen Vakuf.

— Forze: quelle divisionali ancora nel territorio del XVIII C. A., rinforzate da 2-3 cp. carri, 1-2 btg. div. »Bergamo«, 3-4 btg. bersaglieri.

Vili) — Tener presente, sin d'ora:

— la *stagione* e il *terreno*, e cioè tutte le predisposizioni che ne conseguono per affrontare i disagi di operazioni invernali in zona di montagna;

— la *necessità di mantenere l'assoluto segreto sulle operazioni*, non soltanto nei confronti delle popolazio-

oni, ma pure *delle autorità croate militari e civili, e delle formazioni M. V. A. C.* — Poiché i concentramenti di forze non potranno sfuggire, accennare a direzioni di attacco diverse da quelle sulle quali intendiamo realmente operare;

— *l'assoluto divieto di impiegare le formazioni M. V. A. C. al nostro fianco*, salvo che nelle operazioni di cui alla lettera d), capo III). Ciò non toglie che di alcuni singoli elementi particolarmente fidati ci si possa avvalere per il servizio di guida;

— l'opera di concorso che le colonne dovranno vicendevolmente prestarsi tra loro, oltre che alle unità tedesche o croate viciniori.

Particolare interesse tra le prime rivestono:

— quella da parte della div. »Re« in direzione di Slunj;

— quella che le colonne estreme della div. »Re« eserciteranno a favore della colonna centrale, operante lungo la direttrice di Bunic;

— quella da parte della colonna di sinistra della div. »Sassari« a favore della colonna di destra della div. »Re« (per D. Lapac su Udbina);

— la possibilità di attingere, per le operazioni, assai più largamente di quanto sinora non sia stato fatto dalle truppe dei presidi. L'efficienza raggiunta dalle sistemazioni difensive, la contemporaneità delle azioni intraprese nei vari settori, la saldezza dei nostri reparti danno garanzia che neppure stavolta dovremo lamentare sorprese spiacevoli in questo campo, anche se le aliquote di truppe lasciate nei presidi saranno ridotte;

— la prevedibile durata del ciclo operativo (20—30 giorni).

IX; — Salvo casi imprevisi, corrispondenti alle circostanze contingenti (che richiedano, o consiglino, movimenti rapidi o profondi) e salvo il movimento compiuto da truppe germaniche — nei due sensi — lungo l'asse Karlovac — Slunj — Bihać — Bos. Petrovac, le truppe italo — germano — croate muoventi dalle due parti verso l'asse predetto agiranno con le caratteristiche del *rastrellamento metodico*, avanzando ogni giorno di una media — in profondità — di 5 chilometri.

— Tale avanzata, a seconda delle condizioni ambientali e del momento (nemico — viabilità — percorribilità del terreno — etc.), potrà presentare due aspetti:

— o marcia a reparti schierati in battaglia, su largo fronte (così da scandagliare minutamente per ogni verso il terreno);

— o marcia per colonna sino alla zona di attestamento, successivamente integrata dall'azione di colonne minori irradiantisi tutt'intorno nel territorio circostante (con il che, si otterrà egualmente quell'azione di scandaglio di cui si è detto sopra).

- X) — Riserva di comunicazioni circa le operazioni che, contemporaneamente a quelle sopra delineate ma indipendentemente da esse, verranno condotte, con tutta probabilità, dalle formazioni M. V. A. C. erzegovesi ed eventualmente da quelle agenti agli ordini del Pope Djuic, nella regione Bos. Grahovo — Glamoč.

I comandi dei C. A. V, XI e XVIII sono pregati, per guadagno di tempo, di far trasmettere direttamente le copie annesse delle presenti disposizioni, rispettivamente ai sigg. generali **Pelligra, Ruggero, Fabbri** e ai sigg. generali **Piazzoni e Berardi**.

**IL GENERALE
COMANDANTE DESIGNATO D'ARMATA
M. Roatta**

**Predati u ruke
pomoću oficira**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA

»Slovenija—Dalmacija«

19. I m²

2 Armija

V.P. 10, 11 Januara 1943/godina XXI

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. protok. 550 Povjerljivo

Predmet: Zimske operacije.

(veza: karta 1:500 000, sekcija: Trst—Zagreb—Beograd—Ankona—Sarajevo—Novi Pazar).

EKSELENCIJI KOMANDANTU V ARM.
KORP.

— 3 kopije

i na znanje:

EKSELENCIJI KOMANDANTU XI ARM.
KORP.

— 2 kopije

* Datum 19. I i slovo m napisao je crvenim mastilom general **Mario Robotti**.

EKSELENCIJI KOMANDANTU XV^m ARM.
KORP. — 3 kopije
GOSPODINU GENERALU KOMANDANTU INZINJERIJE
SUPERSLODA
GOSPODINU GENERALU KOMANDANTU AVIJACIJE
SUPERSLODA
GOSPODINU GENERALU INTENDANTU SUPERSLODA

oooOooo

U potvrdu već izdatih usmenih naređenja, obzirom da će se naknadno izdati izvršna naređenja, iznosim sljedeće osnovne poteze pretstojećih zimskih operacija.

- I) — Od 20 t.m. nadalje, njemačke trupe će djelovati jednovremeno sa sjevera i s juga, duž osovine Karlovac — Slunj — Bihać — Bos- Petrovac, koju će zadržati kao uporište.

U pomenutoj akciji sudjelovaće, krećući se ka gore pomenutoj liniji:

- sa istoka, ostale njemačke trupe i hrvatske trupe;
- sa zapada, italijanske i hrvatske trupe.

Cilj operacija: očistiti cijelu zonu, obuhvaćenu — grubo rečeno« — željezničkom prugom Karlovac — Ogulin — Knin i putem Glina — Bos. Novi — Sanski Most — Ključ, od partizanskih snaga koje su se tu učvrstile.

- II) — Italijanske trupe koje budu sudjelovale u operacijama biće pod komandom generala Glorije (Gloria), komandanta V Arm. korp.

One će biti raspodijeljene u tri grupe:

- na sjeveru, diviz. »Lombardia«,
- u centru, diviz. »Re«,
- na jugu, diviz. »Sassari«.

- III) — Na sjeveru, divizija »Lombardia« neka pripremi:

- a) akciju sa sjevero-zapada i zapada na Slunj;
- b) naknadno uređenje jednog fronta u vidu utvrđenih tačaka na jugo-istoku, između Slunja (vjero-
vatno isključno) i željezničke pruge Ogulin — Vrhovine;
- c) kontrolu zone obuhvaćene putem Karlovac — Slunj i željezničkom prugom Karlovac — Ogulin — Vrhovine, sjeverno od naprijed spomenutog fronta;

- d) naknadnu akciju, sa linije Brinje — Novi — Delnice — Vrbovsko — Ogulin — Plaški — Vrhovine — Otočac, protiv partizanskih bandi razmještenih u predjelu oko Kapele.
- IV) — Za vrijeme naprijed spomenute operacije, divizija mora čvrsto da zadrži u svojim rukama predio oko Karlovca, i da osigura pravilno funkcionisanje petrolejske pruge,³ naročito obratiti pažnju na upade sa sjevera (Gorjanci) i sa zapada (Bosiljevo).
— Komanda mjesta Karlovac i komanda italijansko-hrvatskih trupa određenih za odbranu ovog predjela i Šumska policija biće pod komandom generala Scipione-
— Komanda trupa određenih za izvršenje zadatka pod a) i d) biće pod komandom generala Fabbri.
- V) — Snage: one kojima sada raspolaže, više dva bataljona i dvije čete bornih kola (četa bacača plamena i mehanizovana četa »Zara«) iz XI Arm. korp. kao i pojačanja koja komanda V Arm. korp. bude riješila da tamo uputi.

Imati u vidu sljedeće:

— Posada rejona Karlovac ne smije se nikako slabiti (imajući u vidu da se mogu dobiti 2 bataljona pješadije iz divizije »Lombardia«, zamijenjeni sa dva bataljona koje će XI Arm. korp. uputiti u mjesto do 18 t.m.).

Privremeno će se moći odvojiti za kontrolu iz tačke c) jedan bataljon (italijanski, hrvatski ili radije mješovit) i jedna četa tenkova-

— Za zadatak pod a) ne smije se upotrijebiti manje od 4 bataljona i 1 četa tenkova.

— Zadatak iz tačke b) biće izvršen sa ne više od 2 ojačana bataljona.

— U operacijama iz tačke d) učestvovaće, pored svih lokalnih jedinica M.V.A.C.⁴ i dijela naših jedinica u početku upotrijebljenih u predjelu Slunj (bar 2 bataljona i 1 četa tenkova), takođe i odgovarajući dio iz ostalih garnizona raspoređenih oko prstena Brinje — Novi — Delnice — Vrbovsko — Ogulin — Plaški — Vrhovine (snage koje odgovaraju jačini bar 1—2 bataljona).

VI) — U centru, divizija »Re« neka pripremi:

a) dejstvo duž pravca Vrhovine — Prijeboj ka Bihać;

b) nastupanje duž pravaca od Bunića i Udbine ka Korenici.

³ Željeznička pruga Zagreb—Rijeka

⁴ M. V. A. C. — Milizia volontaria anticomunista (Protivkomunistička dobrovoljačka milicija)

— Snage: one kojima sada raspolaže, ojačane sa 1—2 bataljona i sa 2—3 čete tenkova iz V Arm. korp., sa 3 bataljona pojačanja dobivena od div. »Sassari« (pravac od Udbine) i sa 3 hrvatska manevarska bataljona XXXI »U«, XXXII »U«⁵ i jedan bataljon domobrana), raspodijeljene na gore naznačene pravce.

VII) — Na jugu, divizija »Sassari« neka pripremi:

- a) operacije ka Bihaću pravcem Bruvno — D. Lapac;
- b) nastupanje ka Bos. Petrovcu, pravcem Srb — Kulen Vakuf.

— Snage: diviziske snage koje se još nalaze na teritoriji XVIII arm. korp., ojačane sa 2—3 čete tenkova, sa 1—2 bataljona divizije »Bergamo«, i sa 3—4 bataljona bersaljera.

Vfll) — Voditi računa od sada:

— o godišnjem dobu i terenu, to jest preduzeti sve potrebne mjere kako bi se otklonile teškoće zimskih operacija u planinskoj zoni;

— o potrebi da se sačuva apsolutna tajnost operacija, ne samo u odnosu na stanovništvo, nego i u odnosu na hrvatske vojne i civilne vlasti, kao i formacije M.V.A.C. Pošto se ne može prikriti koncentrisanje snaga, treb? nagovijestiti druge pravce napada a ne one kojima stvarno namjeravamo da operišemo;

— o izričitoj zabrani da se formacije M.V.A.C. upotrijebe na našem boku, izuzev u operacijama pod tačkom d), odjeljak III). Ovim se ne odbacuje korišćenje izuzetno odanih pojedinaca za službu vodiča;

— o sadejstvu koje će kolone morati međusobno da ostvare, pored sadejstva sa susjednim njemačkim i hrvatskim jedinicama.

Od naročitog su interesa i zauzimaju jedno od prvih mjesta:

— sadejstvo divizije »Re« u pravcu Slunja;

— sadejstvo koje će krajnje kolone divizije »Re« ispoljiti u prilog srednje kolone, koja će operisati pravcem od Bunića;

— sadejstvo lijeve kolone divizije »Sassari« u korist desne kolone divizije »Re« (preko D. Lapca ka Udbini);

— mogućnost mnogo jačeg sadejstva trupa garnizona u toku operacija nego što je to do sada bilo. Postignuta efikasnost odbranbenih uređenja, jednovremenost preduze-

⁵ Odnosi se na XXXI i XXXII ustašku bojnu.

tih akcija u raznim sektorima, postojanost naših jedinica garantuju da ni ovoga puta neće biti neugodnih iznenađenja na tome polju, pa ma i jačina trupa koje su ostale u garnizonima bila smanjena.

— Predviđa se trajanje operativnog perioda (20—30 dana).

IX) — Izuzev nepredviđenih slučajeva, koji bi se pojavili sticajem okolnosti (koji zahtijevaju, ili upućuju na brze i duboke pokrete), i izuzev pokreta koje su njemačke trupe izvršile u oba pravca duž linije Karlovac — Slunj — Bihać — Bos. Petrovac, italo-njemačko-hrvatske trupe, koje se kreću se dvije strane ka naprijed spomenutoj liniji, dejstvovaće u vidu metodičnog raščišćavanja, nastupajući svakog dana oko 5 kilometara — u dubinu.

— Ovo nastupanje, s obzirom na okolnosti i na trenutnu situaciju (neprijatelj — dobro stanje puteva — prolaznost terena — itd), može poprimiti dva vida:

— ili kretanje po jedinicama u borbenom rasporedu na širokom frontu (kako bi zemljište bilo pažljivo pregledano sa svih strana);

— ili nastupanje kolonama do zone prikupljanja, a zatim dopunjeno akcijom manjih kolona, raspoređenih svuda naokolo na obližnjoj teritoriji (čime će se postići takođe mogućnost pažljivog pregleda terena kao što je ranije rečeno).

X) — Naknadno će se javiti o operacijama koje će, jednovremeno sa gore pomenutim, ali nezavisno od njih, biti izvođene, sasvim vjerovatno, sa jedinicama hercegovačkih M.V.A.C.⁶ i eventualno onima koje dejstvuju pod komandom popa Đujića, u predjelu Bos. Grahovo — Glamoč.⁷

Molimo komande V, XI i XVIII arm. korpusa, radi dobitka u vremenu, da neposredno dostave priložene kopije ovih naređenja gospodi generalima Pelligra, Ruggero, Fabbri i gosp. generalima Piazzoni i Berardi.

General
vršilac dužnosti komandanta armije
M. Roatta

⁶ Odnosi se na hercegovačke četnike, kojih je bilo oko 2.700, pod komandom majora Petra Baćovića.

⁷ Vidi dok. br. 215 220, 224, 226 i 229.

BR. 212

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLO-
VENIJA—DALMACIJA« OD 11 JANUARA 1943 GOD. ZA
ORGANIZOVANJE KONCENTRACIONIH LOGORA¹

DCL. Operativno
V. P. 10, 11 januara 1943 XXI

Od Više komande or. sn. »Slov. — Dalm.« —operativno
Intendanturi Više komande or. sn. »Slov. — Dalm.« Fonogram-
pismo i na znanje
Komandi V arm. korp. — telefam-pismo
Pov. apsolutna prednost Viša komanda or. sn. »Slov. — Dalma-
cija« — 551 — 124 — 11 — I. 43 — 13.30

Br. 551/ protok.

Veza: naš današnji akt br. 550.

Molimo tu intendanturu da hitno pripremi jedan ili više
privremenih koncentracionih logora za muške internirce-civile,
koji će eventualno biti pokupljeni, odnosno zarobljeni od strane
naših trupa, za vrijeme pretstojećih operacija. Gore spomenuti
logori moraće biti spremni za upotrebu od 21 t. m. sa 5000 mje-
sta, s tim da se do 25 t. m. broj mjesta popne na 10.000; treba
da budu snabdjeveni i osnovnim potrebama s obzirom na nji-
hovu privremenost; postavljeni u obalskim mjestima sjeverno
od Senjske paralele, gdje već postoje naši garnizoni izvjesne
jačine.

Načelnik štaba Više komande or. sn.
»Slovenija—Dalmacija«
Primieri

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta K. 3 C/3.

BR. 213

OPERACISKA ZAPOVIJEST KOMANDANTA NJEMAČKIH
TRUPA U HRVATSKOJ OD 12 JANUARA 1943 GODINE ZA
VOĐENJE OPERACIJA »WEISS«'

COMANDO SUPERIORE FF. AA. »SLOVENIA – DALMAZIA«
UFFICIO OPERAZIONI

770

Arrivato il 16. 1. 43

Geheime Kommandosache

Bfh. d. dt. Tr. i. Kroatien O. U., den 12. 1. 1943.
la Nr. 2/43 g. Kdos. Chefs.

CHEFSACHE!

Nur durch Offizier!

12 Ausfertigungen.

— 10. — Ausfertigung.

Anlagen: 2.

Bezug: Mündl. Einweisung der Div. Kdr.
am 12. 1. 1943.

OPERATIONSBEFEHL FÜR DAS UNTERNEHMEN »WEISS«.

Karte 1 : 200000

- 1.) Feindlage folgt gesondert.
- 2.) Auftrag:

Im Zusammenwirken mit ital. V. Korps den Partisanenstaat im Raum KARLOVAC — OGULIN — GOSPIĆ — KNIN — PETROVAC zu zerschlagen und durch Ausrotten der Banden einschliesslich sämtlicher übrigen unzuverlässigen Elemente die Grundlagen für Sicherheit und geordnete Verwaltung dieses Gebietes zu schaffen.

Hierzu tritt Gen. Kdo. Kroatien am 20. 1. mit Hell — werden aus der Linie: KARLOVAC — GLINA — KOSTAJNICA — BOS. NOVI — SANSKI MOST an, kesselt durch Stoss schnellbeweglicher Kräfte auf BIHAC und PETROVAC die vor der Front vermuteten Partisangruppen ein und vernichtet sie.

¹ Original, izvučen na geštetneru, pisan na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/I).

3.) Trennungslinien: s. eingezeichnete Karte.

4.) Kampfführung:

- a) *SS-Div.* »Prinz-Eugen«
stösst am 20. 1. 43. mit allen Teilen antretend, mot. Abteilungen voraus, von KARLOVAC und PETRINJA. Richtung SLUNJ — BIHAC vor, erreicht bis 20. 1. 43. abends mit 1 mot. Abteilung BIHAC. mit einer weiteren mot. Abteilung DREZNICGRAD. folgt mit Infanterie dichtmöglichst auf und sperrt die Strasse BIHAC — KARLOVAC gegen nach Westen ausbrechenden und von Westen angreifenden Feind. Nach Erreichen von BIHAC ist durch bewegliche Kräfte Verbindung mit einer Vorausabteilung der 717. Div. (von PETROVAC kommend) aufzunehmen und die dorthin führende Strasse bis KOVILJACA (ausschliesslich) gleichfalls zu sperren. Mit Teilen der ostwärtigen Rgts. — Gruppe ist die PETROVA GORA durchzukämmen.
- b) 369. (*kroat.*) Div.
tritt in breiter Front an und durchkämmt in langsamem Vorgehen planmässig das Gelände in Richtung auf die Linie SLUNJ — BIHAC. Besonders gründliche Säuberung der SAMARICA ist erforderlich.
- c) 714. Div.
unterstützt durch Teilvorstösse nach Vereinbarung mit 369. Div. deren Vorgehen durch SAMARICA, verhindert Ausbruchsversuche des eingeschlossenen Gegners nach Osten bzw. Nordosten und säubert später unter Ausnutzung des Vorgehens der 717. Div. den Winkel BOS. NOVI — PRIJEDOR — SANSKI MOST bis zur Demarkationslinie. Aus Versorgungsgründen ist die laufende Sicherung der Strasse und Bahnlinie KOSTAJNICA — BOS. NOVI — PRIJEDOR — SANSKI MOST notwendig.
- d) 717. Div.
tritt mit mot. Kräften und Masse der Div. am 20. I. 43. von VELAGICI auf BOS. PETROVAC an, stösst bis KOVILJACA vor und nimmt mit der bis BIHAC vorgehenden Vorausabteilung der SS-Div. Verbindung auf. Die Div. sperrt die Vormarschstrasse gegen Ausbruchsversuche nach Süden und SW und Entsatzversuche von Süden und SW. Mit einer Nordkolonne ist, von SANSKI MOST am 21. 1. 43. antretend, das Gelände südlich der Strasse SANSKI MOST — PRAVOSL. JASENICA zu säubern. Durch gutes Verbindung — Halten der inneren

Flügel muss ein Abreißen der Einschliessungsfront an den Div. Grenzen vermieden werden.

5.) Ital. V. Korps:

Tritt am 20. 1. 43. mit 3 Div. aus der allgemeinen Linie KNIN — OGULIN gegen die Linie: BIHAC — SLUNJ an, schwenkt mit Nordflügel nach Süden ein und stellt im Anschluss an SS-Div. »Prinz-Eugen« eine Abwehrfront nach Süden in der Linie DABAR — SLUNJ her.

6.) Sicherung bei Nacht:

Alle beim Vormarsch erreichten Strassenknotenpunkte sind bei Einbruch der Dunkelheit igelförmig zu sichern und gegen jeden Angriff zu halten. Hierbei müssen die Vorausabteilungen befähigt sein, sich unter Umständen tagelang gegen jeden Angriff zu behaupten. Dies ist bei der Mitgabe der Versorgung vorausschauend zu berücksichtigen.

7.) Beabsichtigter Zeitplan (wird täglich durch Befehl ge-

20. 1. 43. regelt). Antreten

bis 21. 1. 43. abends Schliessung des Kessels

22. 1. 43. Säuberung der Ortschaften an der Einschliessungsfront der SS-Div. u 717. Div.

Gesamte Operation muss bis 10. 2. 43. beendet sein.

8.) Luftwaffe:

Fliegerführer Weiss unterstützt am 20. 1. mit Masse das Vorgehen der Vorausabteilung SS-Div., mit Teilen das Vorgehen der 717. Div. Nach näherer Vereinbarung mit SS-Div. ist deren Angriff auf BIHAC durch möglichst starke Kräfte zu unterstützen.

Für Zusammenarbeit zwischen Erdtruppe und fliegenden Verbänden gilt Anlage 2.

Einweisung der mitwirkenden kroat. Truppenteile über Zusammenarbeit zwischen Erdtruppe und Luftwaffe hat durch deutsche Organe zu erfolgen.

9.) Nachrichtenverbindungen:

Verstärkte Nachr. Komp. Kroatien stellt her:

Fernsprechverbindung bis KARLOVAC, GLINA, BOS. NO-VI und SANSKI MOST.

Funkverbindung zu sämtlichen Div. — Gefechtsständen.

10.) Meldungen:

Die Div. melden beabsichtigte Gliederung und Ansatz der Kräfte sowie beabsichtigte Tagesziele für 20. und 21. 1. *baldmöglichst* an Bfh. d. dt. Tr. i. Kroatien.

Mindestens täglich 07.00 h, 12.00 h, 17.00 h, 21.00 h melden die Div.:

a) Feindlage (jederzeitige Unterrichtung über das Feindbild der Div. ist für die Führung wichtig, keine einzelnen Marschbewegungen)

b) erreichte eigene Linie

c) weitere Absicht. (Vorschlag für nächste Tagesziele).

11.) Geheimhaltung:

Einweisung der Truppe hat möglichst spät zu erfolgen. Dieser Befehl ist ab 20. 1. 43. geheime Kommandosache. Die mit Befehl Bfh. d. dt. Tr. i. Kroatien Ia Nr. 1/43 g. Kdos. Chefs, befohlenen Ziele treten ausser Kraft.

12.) Korpsgefechtsstand bleibt Sisak.

Verteiler im Entwurf.

Im Entwurf gez.

L ü t e r s.

F.d.R.:

Pfaffnrott.

Oberstleutnant i. G.

Anlage 2

zu Bfh. d. dt. Tr. i. Kroatien

Ia Nr. 2/43 g. Kdos. Chefs,

v. 12. 1. 43.

BESONDERE ANORDNUNGEN FÜR DIE ZUSAMMENARBEIT MIT DER LUFTWAFFE.

71.) Im Stabe des Bfh. d. dt. Tr. i. Kroatien befindet sich der »Fliegerführer Weiss«. Ihm sind für die Dauer des Unternehmens »Weiss« alle Beteiligten deutschen, und kroatischen Luftstreitkräfte unterstellt. Auch ital. Luftverbände werden vom ital. AOK eingesetzt werden.

2.) Das Zusammenarbeiten zwischen Erdtruppen und fliegenden Verbänden ist durch die »Richtlinien für den Erkennungsdienst und Verständigungsdienst zwischen Truppenteilen am Boden und fliegenden Verbänden« geregelt. Von Erkennungsmitteln ist reichlich Gebrauch zu machen.

Die Mitwirkung ital. und kroat. Fliegerkräfte erfordert eingehende Unterweisung *aller* beteiligten Truppenteile (auch der unterstellten kroat.) über die Richtlinien und die Ausstattung mit den notwendigen Erkennungsmitteln. Nur so können Verluste durch eigene Flugzeuge vermieden werden.

- 3.) Die geringen Nachrichtenverbindungen erfordern häufige Fliegerabwurfmeldungen. An die Einrichtung geeigneter Abwurfplätze bei Stäben und vorderster Truppe muss daher jeder Zeit gedacht werden.
- 4.) Bei Anforderung von Luftwaffe für Bekämpfung feindlicher Widerstandsnester ist zu berücksichtigen, dass von der Anforderung bis zum Bombenabwurf mit einem Zeitraum von mindestens 2 Stunden zu rechnen ist.
- 5.) Zur Kenntlichmachung feindlicher Widerstandsnester für Bekämpfung durch Luftwaffe ist Beschuss mit Nebelgranaten zweckmässig.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
 »SLOVENIJA — DALMACIJA«
 OPERATIVNO ODJELJENJE

br. 770

Stiglo 16^h 1. 1943 /

POVJERLJIV DOKUMENAT

Lično za Komandanta!
 Samo po oficiru!

Komandant njem. trupa u Hrvatskoj
 I a, pov. op. br. 2/43.

Sjedište štaba
12. I. 1943

Priloga. 2
 Veza: usmene direktive
 komandantima divizija
 12. I. 1943.

Umnoženo u 12 primjeraka.
 10 primjerak

OPERACISKA ZAPOVIJEST ZA AKCIJU »WEISS«²

Karta 1 :200.000

- 1) Situacija kod neprijatelja dostavlja se odvojeno.
- 2) Zadatak:

U sadejstvu sa V italijanskim korpusom razbiti partizansku državu na prostoriji Karlovac — Ogulin — Gospić — Knin — Pe-

^s U pripremanju operacija »Weiss« — Četvrte neprijateljske ofanzive — učestvovali su najviši fašistički i državni rukovodioci. Najprije, početkom novembra 1942 godine, došlo je do sastanka u Hitlerovom Glav-

trovač³ i istrebljivanjem bandi, zajedno sa svim ostalim nepouzdanim elementima, stvoriti osnove za bezbjednost i uredno upravljanje ovom oblasti.⁴

U tome cilju jedinice korpusne komande Hrvatske nastupaju 20. 1., u svitanje, sa linije: Karlovac — Glina — Kostajnica — Bos. Novi — Sanski Most, i prodiranjem brzopokretnih snaga ka Bihaću i Petrovcu okružuju partizanske grupe za koje se pretpostavlja da se nalaze pred frontom i uništavaju ih.

3) **Granice rejonu dejstva:** vidi ucrtanu kartu.³

4) **Vodenje borbe:**

a) **SS divizija »Princ Eugen«⁰**

polazi 20. 1. 1943, sa svim dijelovima, sa unaprijed izbačenim motorizovanim odredima, od Karlovca i Petrinje pravcem Slunj — Bihać, stiže **do 20. 1. 43** uveče sa jednim motorizovanim odredom u Bihać, sa jednim drugim motoriz. odredom u Drežnik Grad, zatim nastupa sa pješadijom na što bližem otstojanju i zatvara drum Bihać — Karlovac prema neprijatelju koji vrši ispad ka zapadu i napada sa zapada. Po stizanju u Bihać, pomoću pokretnih snaga hvata vezu sa prethodnicom 717 divizije (koja dolazi od Petrovca), zatvarajući tom prilikom drum do Kobiljače (isključno) koji vodi u pravcu Petrovca. Dijelovima istočne pukovske grupe ima se pročešljati Petrova Gora.

nom stanu i Vinici (Ukrajina), kojem su prisustvovali Hitler, general-pukovnik Lohr i Pavelić; zatim je, 18 i 19 decembra 1942, održana u Rastenburgu (Istočna Pruska) konferencija na kojoj su učestvovali Hitler, Ribbentrop, Keitel, Ciano i Cavallero; najzad, na sastanku Lohra i Cavallera u Rimu, 3 januara 1943, konačno je razrađen plan o velikim njemačko-italijanskim operacijama protiv NOVJ, koje su nazvane: »Weiss 1«, »Weiss 2«, »Weiss 3« i »Schwarz«. Operacije »Weiss 3« i »Schwarz«, kojim je trebalo uništiti četnike, nisu izvršene zbog suprotnih gledišta između italijanske i njemačke Vrhovne komande u pogledu četnika, i zbog neuspjeha u operacijama »Weiss 1« i »Weiss 2« protiv NOVJ. O pripremama i izvođenju operacija »Weiss« vidi opširnije u II tomu, V tomu, u ovoj knjizi (dok. br. 207, 210, 211, 214, 215, 216, 217, 220, 222, 227, 236, 237) i u IV tomu (knj. 10, dok. br. 311).

³ Bosanski Petrovac

⁴ Vidi operacijske zapovijesti italijanske komande u dok. br. 210 i 211.

⁵ Karta se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

⁰ SS divizija »Princ Eugen« formirana je sredinom 1942 god. u Banatu. Ljudstvo je regrutovano među njemačkom manjinom, a komandni kadar doveden je iz Njemačke. U svom sastavu imala je dva

b) 369 legionarska divizija⁷

polazi širokim frontom i, laganim nastupanjem i planski, pročešljava zemljište u pravcu ka liniji Slunj — Bihać. Potrebno je naročito temeljno očistiti Šamaricu.

c) 714 divizija"

svojim djelimičnim prodorima, potpomaže, u sporazumu sa 369 divizijom, njeno nastupanje kroz Šamaricu, spriječava pokušaje probijanja okruženog neprijatelja ka istoku, odnosno sjeveroistoku, i čisti docnije, iskorišćujući nastupanje 717 divizije, ugao Bos- Novi — Prijedor — Sanski Most do demarkacione linije. Da bi se osiguralo snabdijevanje potrebno je da drum i željeznička pruga Kostajnica — Bos. Novi — Prijedor — Sanski Most budu neprekidno osigurani.

d) 717 divizija.⁹

polazi sa motorizovanim snagama i glavninom divizije **20. I. 1943** od Velagića pravcem ka Bos. Petrovcu, prodire do Kobiljače i hvata vezu sa prethodnicom SS divizije, koja nastupa do Bihaća. Divizija zatvara nastupni drum protiv pokušaja, neprijatelja da se probije ka jugu i jugozapadu, kao i pokušaja deblokade sa juga i jugozapada. Sa jednom sjevernom kolonom, polazeći iz Sanskog Mosta **21. I. 1943**, ima da se očisti zemljište južno od drumca Sanski Most — Prav- Jasenica.

Dobrim održavanjem veze između unutrašnjih krila mora se izbjeći prekid okružavajućeg fronta na granicama rejona dejstva divizija.

5) Italijanski V korpus:

Polazi 20. I. 1943 sa tri divizije sa opšte linije Knin — Ogulin ka liniji Bihać — Slunj, zahodi sjevernim krilom na jug i u nastavku SS divizije »Princ Eugen« obrazuje odbranbeni front prema jugu na liniji Dabar — Slunj.¹⁰

6) Obezbjedenje noću:

Sve raskrsnice drumova koje su zauzete u toku nastupanja treba pri padu mraka obezbijediti zauzimajući položaj u vidu ježa i odbraniti ih od svakog napada. Pri ovome prethodnice moraju biti osposobljene da se na svojim položajima odupiru svakom napadu, po potrebi i više dana. Ovu okolnost treba uzeti u obzir

brdska puka (13 i 14 SS) sa po 4 bataljona, jedan artiljerijski puk od četiri divizona (dva divizona brdskih topova 75 mm, jedan divizion brdskih haubica 105 mm sa stočnom vučom i jedan divizion motorizovanih haubica 105 mm) i sve ostale dijelove njemačkih operativnih divizija. Raspolagala je jakim motorizovanim parkom a ujedno je bila opremljena za brdski transport.

⁷ Sastav i jačinu ove divizije vidi u dok. br. 39, prim. 2.

⁸ Njen sastav vidi u dok. br. 101, prim. 7.

⁸ Njen sastav vidi u dok. br. 101, prim. 7.

¹⁰ Vidi prim. 4.

prilikom dodjeljivanja snabdijevanja dotičnim jedinicama.

7) Predvidjeti vremenski plan (regulisaće se svakodnevno zapoviješću).

20. I. 1943 polazak

do 21- I. 1943 uveče završiti okruženje neprijatelja.

22. I. 1943 čišćenje naseljenih mjesta na frontu okruženja SS divizije i 717 divizije.

Cjelokupna operacija mora biti završena 10. II. 1943.

8) Vazduhoplovstvo:

Komandant avijacije »Weiss« potpomaže 20. I. sa glavninom nastupanje prethodnice SS divizije, a sa dijelovima nastupanje 717 divizije. Prema bližem sporazumu sa SS divizijom, njen napad na Bihać treba potpomoći sa što jačim snagama.

Za saradnju između trupa na zemlji i avijacije važi prilog 2."

Njemački organi izdaće hrvatskim jedinicama koje učestvuju u operacijama uputstva o saradnji trupa na zemlji sa avijacijom.

9) Veze:

Hrvatska ojačana četa za vezu uspostaviće:

telefonsku vezu do Karlovca, Gline, Bos. Novog i Sanskog Mosta;

radio-vezu sa komandnim mjestima svih divizija.

10) Izvještavanje:

Divizije će što prije podnijeti izvještaje Komandantu njem. trupa u Hrvatskoj o namjeravanom rasporedu i angažovanju snaga kao i o predviđenim dnevnim ciljevima za 20. i 21. I.

Dnevno najmanje u 7, 12, 17 i 21 čas, divizije će slati izvještaje:

a) o situaciji kod neprijatelja (opšta slika o stanju kod neprijatelja u svako doba — to je važno za ovu komandu, a ne pojedinačni marševski pokreti);

b) o sopstvenim dostignutim linijama;

c) o daljoj namjeri (predlog za sljedeće dnevne ciljeve).

11) Čuvanje tajne:

Trupi izdati uputstva što docnije. Ova zapovijest je od 20. I-43 povjerljiv dokument komande. Ciljevi koji su bili određeni zapoviješću Komandanta njem. trupa u Hrvatskoj, I a pov. br. op. 1/43, stavlja se van snage.

¹¹ Pomenuti prilog se nalazi na kraju ovog dokumenta.

12) Komandno mjesto korpusa ostaje u Sisku.

Dostavljeno kao u originalu.

Za tačnost:

Pfaffnrott

generalštabni potpukovnik

Na prvom primjerku potpisao
Lütters

Prilog 2.

Uz zapovijest I a pov. op. br. 2/43 od 12. I. 1943

Komandanta njem. trupa u Hrvatskoj.

NAROČITE ODREDBE ZA SARADNJU SA AVIJACIJOM

- 1) Komandant avijacije »Weiss« nalazi se u štabu Komandanta njem. trupa u Hrvatskoj. Za vrijeme trajanja akcije »Weiss« njemu su potčinjene sve njemačke i hrvatske vazduhoplovne boračke snage koje učestvuju u ovoj akciji. Komanda italijanske armije angažovaće također svoje vazduhoplovne jedinice za ovu akciju.
- 2) Saradnja između trupa na zemlji i avijacije regulisana je »Uputom za službu raspoznavanja i službu sporazumevanja i veze između trupnih jedinica na zemlji i avijacije«. Sredstva za raspoznavanje i vezu treba koristiti u najvećoj mjeri.
Radi sadejstva italijanskih i hrvatskih vazduhoplovnih snaga, potrebno je detaljno upoznati sve trupne dijelove (također i potčinjene hrvatske) koji učestvuju u akciji, sa navedenim Uputom, i snabdjeti ih potrebnim sredstvima za raspoznavanje. Samo tako mogu se izbjeći gubici od sopstvenih aviona.
- 3) Zbog nedovoljnih veza potrebno je što češće slati izvještaje bacanjem iz aviona. Stoga se mora uvijek nastojati da se kod štabova i u prednjim linijama uredi podesna mjesta za bacanje izvještaja iz aviona.
- 4) Prilikom traženja aviona za tučenje neprijateljskih otpornih gnijezda, mora se uzeti u obzir da je od momenta traženja do momenta bacanja avionskih bombi na ciljeve potrebno da protrekne najmanje 2 čaisa.
- 5) Radi označavanja neprijateljskih otpornih gnijezda koje treba da tuče avijacija, cjelishodno je da se takva gnijezda tuku granatama za zamagljivanje.

BR. 214

ZAPOVIJEST KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 12 JANUARA 1943 GOD. ZA KONCENTRACIJU TRUPA ZA IZVOĐENJE OPERACIJA »WEISS«¹

Geheime Kommandosache

Bfh. d. dt. Tr. i. Kroatien O. U., den 12. I. 1943.
Ia Nr. 3/43 g. Kdos. Chefs. 12 Ausfertigungen
— 8. — Ausfertigung.

Chefsache!
Nur durch Offizier!

**BEFEHL FÜR DIE VERSAMMLUNG ZUM UNTERNEHMEN
»WEISS«.**

- 1.) Feindlage folgt gesondert.
- 2.) Gen. Kdo. Kroatien steht am 19. 1. 43. abends zum Antreten bereit.
- 3.) Hierzu versammeln sich:
 - a) SS-Div. »Prinz-Eugen«
mit mot. Vorausabteilung und 1 Rgts. — Gruppe im Raum nördlich **Karlovac** mit einer weiteren Rgts. — Gruppe im Raum **Petrinja** und westlich so, dass Antreten mit West — Gruppe von **Karlovac** über **Slunj** auf **Bihac**, mit ostwartiger Gruppe von **Petrinja** über **Vrgin Most** — **Vojnić** möglich ist.
Versammlung der Rgts. — Gruppen im Raum nördlich **Karlovac** hat aus Tarnungsgründen derart zu erfolgen, dass Feind aus der Aufstellung mit beabsichtigtem Angriff in Richtung auf **Metlika** (NW **Karlovac**) rechnen muss.
 - b) 369. (kroat.) Div.
nördlich Linie **Glina** — **Kostajnica** so, dass Antreten in breiter Front zum Durchkämmen des Geländes gegen Linie **Slunj** — **Bihac** gewährleistet ist.
 - c) 714. J. D.
in derzeitiger Linie (Div. tritt nicht mit an, unterstützt durch Vorstoss verfügbarer Kräfte zunächst 369. Div.)

¹ Original, izvučen na geštetneru, pisan na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/I).

Geholme Kommandosache

BZh.d.dt.Tr.1.Kroatien
Ia Nr.3/43 G.Kos.Chefs.

O.U., den 12.1.1943.

Chiefsache 12 Ausfertigungen.
Für durch Chieft 10 Ausfertigung.

=====

BEFEHL FÜR DIE VERSAMBLUNG ZUM UNTERNEHMEN " WEISS " .

=====

- 1.) Feindlage folgt gesondert.
- 2.) Gen. Gde. Kroatien steht am 19.1.43. abends zum Antreten bereit.
- 3.) Hierzu versammeln sich:
 - a) SS-Div. "Prinz Eugen"
mit mot. Vorausabteilung und 1 Rgts.-Gruppe im Raum nördlich KARLOVAC mit einer weiteren Rgts.-Gruppe im Raum PETRINJA und westlich so, dass Antreten mit West-Gruppe von KARLOVAC über SIBUNJ auf BIHAC, mit ostwärtiger Gruppe von PETRINJA über VRGIN MOST-VOJNIC möglich ist.

Versammlung der Rgts.-Gruppe im Raum nördlich KARLOVAC hat aus Tarnungsgründen derart zu erfolgen, dass Feind aus der Aufstellung mit beabsichtigtem Angriff in Richtung auf METLIKA (N/KARLOVAC) rechnen muss.
 - b) 369. (kroat.) Div.
nördlich Linie GLINA - KOSTAJNICA so, dass Antreten in breiter Front zum Durchkommen des Geländes gegen Linie SIBUNJ - BIHAC gewährleistet ist.
 - c) 714. J.D.
in derzeitiger Linie (Div. tritt nicht mit an, unterstützt durch Vorstoss verfügbarer Kräfte zunächst 369. Div.)
 - d) 717. Div.
im Raum SANSKI MOST - Vrhagici so, dass Antreten mit mot. Kräften und Masse der Div. auf BOS. PETROVAC, am folgenden Tage mit Kroat. Geb. Brigade (2 Btl.) von SANSKI MOST nach Westen auf Pravec. JASNICA möglich ist.
- 4.) Mit umfangreichen Strassensperren bzw. -zerstörungen ist zu rechnen. Zuteilung von Pionieren zu jeder Kampfgruppe erforderlich. Schneeräugeräte (Schneepflüge) müssen gleichfalls bei jeder Kolonne mitgeführt werden.

- d) 717. Div.
im Räume Sanski Most — Velagici so, dass Antreten mit
mot. Kräften und Masse der Div. auf Bos. Petrovac am
folgenden Tage mit kroat. Geb. Brigade (2 Btl.) von Sanski
Most nach Westen auf Pravosl. Jasenica möglich ist.
- 4.) Mit umfangreichen Strassensperon bzw. — Zerstörungen
ist zu rechnen. Zuteilung von Pionieren zu jeder Kampf-
gruppe erforderlich. Schneeräumgeräte (Schneepflüge)
müssen gleichfalls bei jeder Kolonne mitgeführt werden.
- 5.) Nachrichtenverbindungen:
Die Drahtverbindungen enden in Karlovac — Glina — Bos.
Novi und Sanski Most (letzteres fraglich). Sie werden nicht
weiter vorgebaut. Bei Fortführung der Bewegung kann nur
mit Funkverbindungen gerechnet werden.
- 6.) Korpsgefechtsstand ab 18. 1. 43. abend Sisak.
- 7.) Dieser Befehl ist ab 20. 1. 43. geheime Kommandosache.

Verteiler im Entwurf.

F.d.R.:

Pfaffnrott.

Oberstleutnant i.G.

Im Entwurf gez.

L ü t e r s.

Povjerljiv dokument

Lično za Komandanta!
Samo po oficiru!

Komandant njem. trupa u Hrvatskoj
I a pov. op. br. 3/43

Sjedište štaba
12. I. 1943

Umnoženo u 12 primeraka
— 8. — primjerak-

ZAPOVJEST ZA KONCENTRACIJU SNAGA ZA
AKCIJU »WEISS«

- 1) Situacija kod neprijatelja dostavlja se zasebno.²
2) Korpusna komanda Hrvatske biće spremna za pokret 19. I. 1943
uveče.

' Redakcija nije pronašla pomenuti dokument.

3) Za ovo će se prikupiti:

a) SS divizija »Prinz Eugen«

sa motorizovanom prethodnicom i jednom pukovskom grupom na prostoru sjeverno od Karlovca, sa jednom drugom pukovskom grupom na prostoru Petrinja i zapadno, tako da je omogućen polazak Zapadne grupe od Karlovca preko Slunja ka Bihaću, a istočne grupe od Petrinje pravcem Vrgin Most — Vojnić.

Prikupljanje Pukovske grupe na prostorijsi sjeverno od Karlovca treba, u cilju kamuflaže, izvršiti tako, da neprijatelj na osnovu njenog rasporeda mora da računa da je napad usmjeren u pravcu Metlike (sjeverozapadno od Karlovca).

b) 369 (hrvatska) divizija

sjeverno od linije Glina — Kostajnica tako, da se obezbijedi nastupanje širokim frontom radi pročešljavanja terena ka liniji Slunj — Bihać.

c) 714 pješad. divizija

na liniji na kojoj se sada nalazi (divizija ne nastupa, već najpre prodorima, raspoloživih snaga, pomaže za prvo vrijeme 369 diviziju).

d) 717 divizija

na prostorijsi Sanski Most — Velagići tako, da je omogućen polazak sa motorizovanim snagama i glavninom divizije ka Bos. Petrovcu, a sljedećeg dana sa hrvat. brd. brigadom (2 bataljona) od Sanskog Mosta na zapad ka Prav. Jasenici.

4) Računati sa mnogobrojnim drumskim preprekama, odnosno razaranjima drumova. Svakoj borbenoj grupi dodijeliti pionire. Takođe svaka kolona mora da nosi alat za krčenje snijega (sniježne plugove).

5) Veze:

Žičane veze završavaju se u Karlovcu, Glini, Bos- Novom i Sanskom Mostu (posljednje nesigurno), dalje se neće postavljati. U daljem nastupanju računati samo na radio-veze.

6) Komandno mjesto Korpusa od 18. I. 43 uveče u Sisku.

7) Ova zapovijest je od 20. I. 43 povjerljiv dokumenat komande.*

Dostavljeno kao u originalu.

Za tačnost:

Pfaffnrott

generalštabni potpukovnik

Na prvom primjerku potpisao
Liiters

³ U originalu, ova je rečenica precrtana plavom olovkom.

BR. 215

ZAPOVIJEST KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 12 JANUARA 1943 GOD. O POSTUPKU PREMA STANOVNIŠTVU¹

Dok. br. NOKW — 1037
Kancelarija načelnika savjeta za ratne zločine

Štambilj: Povjerljivo (Rukom: Rat. dn. 1181)

Komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj O.U. 12. 1. 1943.
Ia br. 198/43. pov.

202

Štambilj: 718. nješad. divizija
Primlj. 14 jan. 1943.
Povjerljivo.
Br. 135/43
Pril.

ZAPOVIJEST ZA VOĐENJE BORBE NA HRVATSKOJ TERITORIJI

- 1) Opšta ratna situacija zahtijeva smirivanje hrvatskog prostora. Proširenje sadašnjeg žarišta nemira prema sjeveru može da dovede do jakog ugrožavanja glavne željezničke linije, do prekida dotura za cijeli Balkan i Krit a time i do sloma cjelokupnog položaja Osovine na Jugoistoku.
- 2) Zbog toga su potrebne brze i stroge mjere. One moraju biti oštre, jer je dosad javno bio uspješniji teror partizana i četnika od rada okupacionih trupa baziranog na zakonu.
- 3) Stoga, na hrvatskom prostoru važe sljedeća uputstva:
 - a) Opravdana je svaka mjera koja je potrebna za osiguranje trupe, i koja bude nužna za smirivanje. Na operacionom području otpadaju u slučaju nužde, zbog ove potrebe, i prava suvereniteta hrvat, države. U interesu stvarnog smirivanja, ovo posljednje upotrijebiti samo u izuzetnim slučajevima. Poželjna je dalekosežna i lično odgovorna saradnja hrvatskih vojnih i civilnih ustanova.
 - b) Niko ne smije biti pozvan na odgovornost zbog preoštroug postupanja. Naravno, ovim nisu obuhvaćeni po-

¹ Kopija, izvučena na geštetneru, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod br. 15/6, k. 41 A. Kopija je dobijena od Međunarodnog vojnog suda za ratne zločine.

- stupci iza kojih se kriju nečasne namjere (napr. lično bogaćenje, prestupi protiv žena ili djece); protiv ovih se ima oštro istupati.
- c) Stalnim pročešljavanjem zemlje, svi za oružje sposobni ljudi moraju, što je mogućno prije, biti u velikoj mjeri odvedeni iz zemlje.
- d) Glavni zadatak okupacionih trupa je zaštita postrojenja važnih za vojnu privredu. Ona se moraju održati u pogonu. Sva ostala privredna pitanja dolaze poslije vojnih potreba.
- 4) *Postupanje sa stanovništvom*
 Objesiti ili strijeljati *svakog* ko učestvuje ili je učestvovao u borbi protiv okupacionih trupa ili hrvat, države. U ove spadaju i svi stranci u mjestima ili zatećeni na poprištu borbe. Uhapsiti sve sumnjive učesnike. Vođe zadržati kod divizija kao zarobljenike za razmjenu, a ostale sumnjive — za strijeljanje pri vršenju mjera odmazde (taoci). Sve ostale ljude sposobne za nošenje oružja (poćev od 15 godina), iz oblasti koje su sumnjive da su partizanske, dotjerati pod stražom u naroćite sabirne logore. Za ćuvanje, ishranu i dr., do odašiljanja u sabirni logor, staraće se divizija.
- 5) Razoriti *mjesta* koja su teško pristupaćna, kao i druge taćke za koje je utvrćeno da su partizanska uporišta ili da su sa naroćitom namjenom (pećine, logori, barake itd.). Na isti naćin postupiti i sa mjestima iz kojih je pucano. Preko ovog, uništavati mjesta samo ako to bude posebno narećeno od k-danta divizije, kao mjera odmazde.
- 6) *Plijen*: Cjelokupnim plijenom (oružje, oprema, stoka, namirnice) itd. raspolaže samo k-dant njemać. trupa u Hrvatskoj (Qu). Trupa smije da izuzme iz ovoga svoje potrebe u okviru propisnog sljedovanja, s tim da to odmah javi k-dantu (Qu).
 Oružje pak *bez izuzetka* otposlati sabiralištu ratnog plijena. Rezerve, koje trupa ne može da otpremi i za koje postoji opasnost da ponovo mogu da budu od znatne pomoći partizanima, imaju se uništiti.
- 7) Sa prednjim uputstvima upoznati sve vojnike angažovane u akcijama u Hrvatskoj i potćinjene hrvatske vojnike. Svakom mora biti jasno da se samo najoćtrijim mjerama konaćno može opet uspostaviti mir i red i da samo na ovaj naćin mogu biti sprijećeni dalji gubici, kako naših drugova tako i stvarno nevinog dijela stanovništva.

Dostaviti do bataljona.

potp. Lüters

(Seite 1 des Originals)

Stempel: Geheim (handschr.: KTB 1181)

Dfh. d. dt. Tr. i. Kroatien, den 12.1.1943
Ia Nr. 198/43 geh.

Zo2

Stempel: 718. Inf. Division
empf. 14. Jan. 1943 Geheim
Nr. 135/43
Beil.

BEFEHL FUER DIE KAMPFFUEHRUNG IN KROAT. RAUM.

- 1.) Die Gesamtsituation erfordert eine Befriedung des kroatischen Raumes. Eine Ausbreitung des jetzigen Unruheherdes nach Norden kann zu einer starken Gefaehrung der Hauptbahnlinie, zu einer Unterbindung des Nachschubes fuer den gesamten Balkan und Kroata und damit zum Zusammenbruch der gesamten Achsenstellung in Suedosten fuehren.
- 2.) Schnelle und durchgreifende Massnahmen sind daher notwendig. Sie muessen hart sein, da bisher offenkundig der Terror der Partisanen und Cetniks wirksamer war als die an Gesetze gebundene Arbeit der Besatzungstruppen.
- 3.) Daher gelten in Kroat. Raum nachstehende Richtlinien:
 - a) Jede zur Sicherung der Truppe erforderliche und zur Befriedung zweckmaessig erscheinende Massnahme ist gerechtfertigt. In Operationsgebiet treten hinter dieser Notwendigkeit notfalls auch formales Recht und selbst Souveranitaetsrechte des Kroat. Staates zurueck. Im Interesse einer wirklichen Befriedung ist von letzteren nur in Ausnahmefaellen Gebrauch zu machen. Weitgehend, eigenverantwortliche Mitarbeit Kroat. militaerischer und ziviler Dienststellen ist erwuenscht.
 - b) Niemand darf wegen zu scharfen Durchgreifens zur Verantwortung gezogen werden. Selbstverstaendlich sind hierdurch Handlungen, die eine ehrlose Gesinnung verraten (z.B. persoenliche Bereicherung, Verbrechen an Frauen oder Kindern) nicht gedeckt; gegen sie ist scharf durchzugreifen.
 - c) Durch immer wiederholtes Durchkammern des Landes muessen baldmoeglichst die weiffaechigen Maenner weitgehend aus dem Lande gezogen werden.
 - d) Hauptaufgabe der Besatzungstruppen ist der Schutz der wirtschaftlich wichtigen Werke. Sie muessen in Betrieb erhalten werden. Alle uebrigen wirtschaftlichen Fragen treten hinter den militaerischen Notwendigkeiten zurueck.

BR. 216

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 12 JANUARA 1943 GOD. O POSTIGNUTOM SPORAZUMU ZA VOĐENJE OPERACIJA »WEISS«¹

DCL

Sifrovani telegram,

V.P. 10, 12 januara 1943/XXI

Od Više komande or. sn. »Slov.—Dalmac.« — Operativno Vrhovnog komandi

Br. protok. 558

U vezi sa susretom u Zagrebu sa generalom Lüters-om i postignutim sporazumima za poznate operacije, javljam:

Prvo: Od strane Nijemaca nikakva napomena nije stavljena u vezi s pitanjem četnika. I ja sam se uzdržao da o tome govorim.²

Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/3).

² Njemačka Vrhovna komanda imala je namjeru da po uspješno* završenim operacijama »Weiss« I i II razoruža četnike. Njemci su smatrali četnike, iako su ih pomagali u borbi protiv jedinica NOV, potencijalnim neprijateljem koji će se pridružiti saveznicima u slučaju njihovog iskrcavanja na Balkan. Naročito je Hitler nastojao da se četnici likvidiraju na teritoriji NDH. General-pukovnik Lohr, vrhovni komandant Jugoistoka, kaže u izjavi koju je napisao 1945 god. u zarobljeničkom logoru u Beogradu: »...U novembru 1942 god. Führer je došao do ubjedenja da se nezadovoljavajuće prilike u Hrvatskoj državi mogu iz osnova da poprave samo na taj način, ako se unište sve oružane snage ondje, kao i na teritoriji okupiranoj od Italijana, ukoliko te snage nisu regularni hrvatski i talijanski vojnici. Ovo je trebalo izvršiti na taj način, što će partizane na prostoru, približno, Karlovac, Livno, Jajce, Petrinja, sa težištem u Bihaću, opkoliti i razoružati njemačko-hrvatsko-talijanske trupe i što će četnike na prostoru zapadno odatle i u Hercegovini razoružati Italijani, koji ih i podržavaju; što će, zatim, u produženju te akcije, talijansko-njemačke snage opkoliti i zarobiti u Crnoj Gori one četnike koji se ne budu dobrovoljno predali; i, na kraju, što će se uništiti ili rasturiti male partizanske i lokalne četničke grupe između Save i Drave i u Bosni...« (Izjava Lohra u arhivi Vojnoistoriskog instituta — 1/1 a, k. 70 A-V). Ovaj svoj plan Hitler je saopštio Lohru i Paveliću, koje je u novembru pozvao sebi u Vinicu (Ukrajina).

Italijani su u četnicima gledali dragocjenog saveznika kojeg treba što više koristiti za borbu protiv NOVJ. Oni su po pitanju četnika imali dvoličan stav. Na konferenciji u njemačkoj Vrhovnoj komandi, koja je održana u Rastenburgu (Istočna Pruska) 18 i 19 decembra 1942, itali-

Drugo: Predviđeni postupak prema stanovništvu, izuzev pobunjenika, dosta je blaži od onog predloženog u Rimu, koji je predviđao interniranje svih sposobnih muškaraca iznad 15 godina.³

Treće: Protivno onome što je general Lohr tvrdio u Rimu, prostorije koje su njemačke operativne trupe napustile posjednute su od strane drugih trupa. Naprimjer, srpska zona koju je napustila divizija »Princ Eugen« ustupljena je bugarskim trupama, dok je teritorijalna sigurnost Hrvatske preko demarkacione linije povjerena dijelu 187. divizije i divizijama 704. i 714.

Četvrto: Nijemci namjeravaju da drže posjednutim razna mjesta s ove strane demarkacione linije, i to ne (ponavljam ne) sa hrvatskim snagama, već sa njemačkim jedinicama gore spomenutih divizija.

Peto: Zona obuhvaćena Savom i demarkacionom linijom nazvana je njemačkom operativnom zonom, i general Lütters je preuzeo tamo punu vlast, uzevši pod svoju komandu sve hrvatske pokretne ili stalne trupe koje se tamo nalaze. Zona sjeverno od Save treba da bude u neku ruku stavljena pod isti režim, jer mi je general Glaise⁴ izjavio da se u datoj situaciji ne bi moglo dopustiti da se hrvatske trupe udaljuju iz nje radi dolaska u italijansku zonu u svojstvu posada.

Pouka: Ne mogu da računam na nove hrvatske jedinice za ovu svrhu.

Šesto: Hrvatske vlasti nisu (ponavljam nisu) obaviještene o skorajšnjim operacijama.

janski delegati, Ciano i Cavaliere, pristali su na ofanzivu protiv NOVJ, a prećutno i na razoružanje četnika. Na sastanku u Rimu, 3 januara 1943, razrađen je plan operacija protiv NOVJ, nazvanih »Weiss I« i »Weiss II«, te pošto se mislilo da će se uništiti jedinice NOVJ, trebalo je operacijama »Weiss III« i »Schwarz« uništiti četnike. Međutim, iako je tog dana postignut sporazum sa Löhr-om i o razoružanju četnika, sutradan, 4 januara, Cavaliere, u pratnji komandanta II armije, generala Roatte, odlazi u audijenciju kod Mussolinia. Kada je Mussolinu prikazana »prava situacija o četnicima koji napadaju na komuniste«, poništen je, s njegovim pristankom, talijansko-njemački sporazum o pitanju razoružanja četnika, jer je »prerano pokrenuto pitanje onako kako bi htjeli Njemci« (Ugo Cavaliere, »Comando Supremo«, str. 428—430).

I njemački su generali stvarali sporazume sa četnicima, naoružavali ih i u savezu s njima vodili borbe protiv jedinica NOVJ. Italijanska Vrhovna komanda u januaru je formalno odobrila upotrebu četnika u operacijama »Weiss«, a general Roatta se o tome sporazumio i sa Pavelićem. (Vidi dok. br. 217, 218, 221, 225, 228, 231 i 235).

³ O postupku prema stanovništvu vidi dok. br. 212, 215, 223, 227 i 229.

⁴ Glaise von Horstenau, opunomoćeni njemački general u Hrvatskoj

OGGETTO:

DCL.

30/2

30/2 13

TELE CIFRA

P. M. 10. H. 12 GENNAIO 1943-XX Ore

DA SUPERSLODA OPERAZIONI
AT COMANDO SUPREMO

PROT. NR. 560 (.)

NON HO ANCORA AVUTA NOTIZIA PUNTO DI VISTA O.K.W. CIRCA NOTA OPERAZIONE CETNICI CONTRO PARTIGIANI (,) PROPOSTA IN ROMA AT GENERALE LOEHR (.) FRATTANTO RECENTE RIMPASTO MINISTERO JUGOSLAVO LONDRA (,) ANCHE PER AMMISSIONE CAPI CETNICI (,) SIGNIFICA RINVIORIMENTO TENTATIVO DI AFFIANCARE AZIONE DRAGA - MIHAJLOVIC AT QUELLA PARTIGIANA (.) CIO' CONSIGLIA MAGGIORMENTE AZIONE CETNICA CUI SOPRA (,) PER APPROFONDIRE SOLCO ESISTENTE FRA I DUE MOVIMENTI (.) CIRCA NOTE FORMAZIONI MONTENEGRINE CHE DOVREBBERO CONCORRERE AT CITATA AZIONE (,) HO PARLATO CON POG LAVNIK (.) EGLI HA FINITO COLL'AMMETTERE CHE (,) SE NECESSARIO OPERATIVAMENTE ET SE DETTE FORMAZIONI NON SI CONSIDERANO COME CETNICHE MA COME REPARTI VOLONTARI IN AMBITO FORZE ITALIANE (,) SI IMPIEGHINO PER BREVE TEMPO (,) RINVIANDOLE IN MONTENEGRO AT OPERAZIONE ULTIMATA (.) PREGO VOLEMMI COMUNICARE SE POSSO DISPORRE IN PROPOSITO (.)

GENERALE R O A T T A

12 GEN 1943

Nagoviještene su samo eventualne akcije, neodređenog značaja, sjeverno ili južno od Save, već prema prilikama.

Sifrovali: major Manfreda
por. Fortina

General Roatta

BR. 217

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 12 JANUARA 1943 GOD. O UČEŠĆU ČETNIKA DRAŽE MIHAILOVICA U OPERACIJAMA »WEISS«¹

Sifrovani telegram

V.P. 10, 12 januara 1943/XXI

Od Više komande or. sn. »Slovenija—Dalmacija«—Operativno Vrhovnoj komandi

Br. protok. 560

Još nisam primio izvještaj o gledištu OKW² na pitanje poznate četničke operacije protiv partizana koja je u Rimu predložena generalu Löhr-u. Međutim, nedavna rekonstrukcija jugoslovenskog ministarstva u Londonu, kao i priznavanje četničkih vođa, znači jačanje pokušaja da se akcija Draže Mihailovića stavi rame uz rame sa akcijom partizana. Ovo najviše preporučuje gornju četničku akciju, kako bi se produbio jaz koji već postoji između ova dva pokreta. U vezi sa poznatim formacijama iz Crne Gore koje bi imale učestvovati u spomenutoj akciji,³ govorio sam sa poglavnikom. On je na kraju razgovora dodao: ako je s operativne strane potrebno i ako se ove formacije ne smatraju kao četničke nego kao dobrovoljačke jedinice u sastavu italijanskih snaga, neka se upotrebe u kratkom periodu, s tim da se po završetku operacije ponovo vrate u Crnu Goru. Molim da mi izvolite javiti, mogu li po ovome izdati naređenja.⁴

General Roatta

12 jan. 1943/XXI

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

² OKW — niemačka Vrhovna komanda

³ Vidi dok. br. 225.

⁴ Vidi dok. br. 218.

BR. 218

NAREĐENJE ITALIJANSKE VRHOVNE KOMANDE OD 15
JANUARA 1943 GOD. O UPOTREBI ČETNIČKIH JEDINICA
U OPERACIJAMA »WEISS«¹

Sifrovani telegram

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 733

Stiglo: 15. I. 43 XXI

Od Vrhovne komande
Višoj komandi oruž. snaga »Slov.—Dalm.«
Guvernatoratu Crne Gore

Br. 20181

Odgovor na akt 560, od -12 januara, Više komande
or. sn. »Slov. i Dalm.«

Odobravam privremenu upotrebu, za operacije »Weiss«, dobrovoljačkih odreda Crnogoraca² koji su uključeni u sastav italijanskih snaga, prema onome što je postignuto sporazumom između ekscelencije Roatte i Poglavnika.³

Molim da mi, u vezi s tim, pošaljete vijesti o direktnim sporazumima između Više komande or. sn. »Slov.—Dalm.« i Vlade Crne Gore.

Spomenuti dobrovoljački odredi trebalo bi da se povrate u Crnu Goru po završetku operacija.

Ugo Cavallero 20301401

Viša komanda oruž. snaga »Slov.—Dalm.« V.P.10 .

15 januara 1943

Dešifrovao por. Fortina

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 d/13).

² Odnosi se na četnike iz Crne Gore. Vidi dok. br. 217, 221 i 225.

³ Vidi dok. br. 217.

BR. 219

**NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLO-
VENIJA—DALMACIJA« OD 15 JANUARA 1943 GOD. ZA
DOSTAVLJANJE KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HR-
VATSKOJ UPUTSTVA O IZVOĐENJU OPERACIJA »WEISS«¹**

*Predati u ruke!
Po oficiru!*

(2. Armija)

Pri Njemačkoj komandi u
Hrvatskoj

763. Povjerljivo V.P. 10, 15 januara 1943/XXI

Predmet: Dostavljanje dokumenata.

Potpukovniku Corsi

— Šef grupe za vezu pri njemačkoj komandi generala
Lütersa-

Prilažem uputstva br. 550 od 11 t.m.² koja su izdata za
poznate operacije nakon sastanka u Zagrebu (9. I. 1943).

Molim da ih uručite generalu Lüters-u, uz napomenu: da
će se prema operativnoj zapovijesti Njemačke komande br.
2/43 od 12 t.m.,³ koja je *stigla tek danas*, narediti da se po-
šalje čim bude bilo moguće:

— dopunska operativna uputstva ove Komande — Ko-
mandi V Arm. korp.;

— operativna zapovijest V Arm. korpusa.

Radi upravljanja, u vezi s citiranom njemačkom opera-
tivnom zapoviješću (koja sužava naše nastupanje ka frontu
Slunj — Bihać), naša kolona na krajnjem desnom krilu ograni-
čiće svoje dejstvo do u visini Srba, ne prodirući po predviđa-
njima dalje (tj. ograničiće se na sprečavanje upada sa sjevera).

Kopija za akta.
15 januar 1943/XXI

Pukovnik
Pomoćnik načelnika štaba
G. Zanussi

¹ Kopija, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 c/2).

² Vidi dok. br. 211.

³ Vidi dok. br. 213.

BR. 220

»
NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLO-
VENIJA—DALMACIJA« OD 15 JANUARA 1943 GOD. ZA
ORGANIZACIJU SLUŽBE VEZE PRI SPROVOĐENJU OPE-
RACIJE »WEISS«¹

Viša komanda oružanih snaga
»Slovenija — Dalmacija«
(2. Armija)

Predati u ruke!

Br. 76/tr. protok. Povjerljivo V.P.10, 15 januara 1943/XXI

Predmet: Zimski operativni period 1943: veze.

Komandi V arm. korpusa	<i>Vojna pošta 41</i>
Komandi VI arm. korpusa	<i>Vojna pošta 39</i>
Komandi XVIII arm. korpusa	<i>Vojna pošta 18</i>
Komandi inženjerije or. snaga »Slov. — Dalm.«	<i>Vojna pošta 10</i>
Komandi avijacije or. snaga »Slov. — Dalmac.«	
Taktičko vazduhoplovstvo	<i>Vojna pošta 10</i>
i na znanje:	
Komandi XI arm. korpusa	<i>Vojna pošta 46</i>
Intendanturi or. snaga »Slov. — Dalmac.«	<i>Vojna pošta 10</i>
Obavještajnom odjeljenju or. snaga »Slov. — Dalmac.«	
	<i>Vojna pošta 10</i>

Prema djelimičnom naređenju izdatom preko potčinjene Komande inženjerije.

I.) 1.) Glavna mreža veze koja je u dejstvu mora da bude upotpunjena i savršena, u odnosu na zahtjeve budućeg operativnog perioda, tako da se mogu lako održavati veze pokretnih radio-telegrafskih centrala pojedinih operišućih taktičkih grupacija.

U priloženoj skici² predstavljene su:

a) — *crno*, operativna rad. — tel. mreža koja treba da se postavi između komandi velikih jedinica i taktičkih grupacija;

b) — *zeleno*, vodovi stalne rad. — tel. mreže koja bi bila stalno upotrebljiva za veze između potčinjenih velikih jedinica;

¹ Kopija, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

² Pomenuta skica nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

c) — *crveno*, telegrafsko-telefonske mreže — antene i žičani vodovi.

2.) — Veze iz prethodne tačke a) uspostaviće Armiska komanda inženjerije (koliko god je moguće, sa sopstvenim ljudstvom i materijalom, vodeći računa o raspoloživosti istog i o naročitim zahtjevima pojedinih velikih jedinica).

— Veze iz tačaka b) i c) obuhvataju i posredna udvajanja i spajanja, koja će moći da služe za uspostavljanje veze u slučaju prekida ili preopterećenosti osnovnih direktnih vodova.

3.) Najzad će komanda avijacije Viš. kde or. snaga »Slov. — Dalmac.« (Taktičko vazduhopl. odjelj.) osigurati — pored neposredne rad. — tel. veze između Sušaka i aerodroma — još i vezu sa Taktičkom komandom V arm. korpusa, gdje će uputiti jednu sopstvenu radio-stanicu na automobilu.

II. — Ova komanda se već postarala za upućivanje jednog odeljenja za vezu Taktičkoj komandi generala Lüttersa — komandanta njemačko-hrvatskog armijskog korpusa.

Naprijed pomenuto odjeljenje će opštiti neposredno sa ovom komandom i sa Taktičkom komandom V arm. korpusa.

III. — Unutrašnje veze između komandi i operišućih kolona biće uspostavljene staranjem zainteresovanih velikih jedinica, sredstvima iz svog organskog sastava i pojačanja kojima raspolažu.

— Skice pomenutih veza — koje treba da se izrade i prekontrolišu što prije — moraće se dostaviti na znanje Komandi armijske inženjerije, kojoj će se izložiti eventualne teškoće koje treba da se savladaju. (Vodeći računa, međutim, da su rad. — tel. sredstava, a još više ljudstvo rad. — tel. armije, već velikim dijelom raspoređeni, i nalaze se pri komandama potčinjenih velikih jedinica).

— Za operacije koje će izvesti formacije M.V.A.C, pod komandom komandanta XVIII arm. korpusa, iz Kninske kotline i iz zone Jablanica — Prozor (operacije koje treba smatrati kao »nezavisne« — mada jednovremene, i skoro jednovremene sa već pomenutim operacijama italijanskih ili savezničkih trupa), moraće se postaviti staranjem:

— Komande XVIII arm. korpusa, veze za formacije M. V.A.C, iz Knina;

— Komande VI arm. korpusa, veze za formacije M.V.A.C. iz Jablanice.

Iste komande moraće dostaviti potrebne »grupe za vezu« radi njihovog upućivanja komandama četničkih kolona (grupe koje imaju -7- pored šefa grupe i ljudstvo za prenos vijesti — oficire za šifru, tumače, ljudstvo za vezu, pomoćnike).

V. — 1.) **Tajnost prilikom prenosa** vijesti mora biti zagarantovana na najbolji način, držeći se tačnih odredaba koje postoje o ovome pitanju, *a naročito u pripremnoj fazi.*

2.) Šifre za upotrebu jesu:

a) za vezu između komandi velikih jedinica (od divizije — ili njoj ravne taktičke grupacije — na više): šifra »GOITO«;

b) za vezu sa njemačkim komandama: *šifra tipa »CITTA«;*

c) za vezu između nižih komandi i sa formacijama MVAC: *šifra »DIS«.*

»Sekcija za kontrolu šifrovane rad. — tel. službe« pri ovoj komandi pripremila je šifre tipa »CITTA« u potrebnom broju kopija (već su podijeljene zainteresovanim komandama).

3.) — Za vezu između nižih komandi potčinjenih raznim velikim jedinicama koje su u susjedstvu, komande ovih posljednjih će morati da se pobrinu da zamijene šifru »DIS« izvlačeći potrebne kopije onih »serija« koje su nedavno podijeljene komandama arm. korpusa.

4. — Da bi se zagarantovala tajnost naše šifre, *zabranjeno je grupama, za vezu, koje će biti posiate savezničkim i četničkim komandama, da šifriraju telegrame koje italijanski oficiri nisu redigovali.*

VI.) Za nadzor discipline i tajnosti saobraćaja, komande velikih jedinica će obrazovati zasebne male »centre za kontrolu«, sa zadatkom:

— da upućuju depeše pri najvažnijim grupama za vezu, koristeći poznavanje mogućnosti koje daje mreža za vezu, a da bi se izbjegla zakrčivanja i zakašnjenja ili neracionalno korišćenje same mreže;

— da se pobrinu za izostavljanje zona i tekstova prenesenih telegrama (naročito kod tranzitnih centrala ako su u pitanju telegrami), kako bi se svelo na minimum navođenje imena »mjesta«, štetno po tajnost veza;

— kontrolisati da »ponovo preneseni« telegrami, u slučaju ponovnog šifriranja, budu drukčije sastavljeni za otpremu nego što su bili pri prijemu (zabranjeno da se »isti tekst« šifrira sa dvije različite šifre).

»Sekcija za kontrolu rad. — tel. saobraćaja« pri Viš. kdi or. snaga »Slov. — Dalmacija« sadejstvovaće sa ciljem da otkrije i javi bilo kakav prekid koji bi napravile rad. — tel. stanice armije.

VII. — Molim potvrditi prijem.

Ovjerava prepis brigadni general, V.d. armijskog komandanta
načelnik štaba general (Mario Roatta)
(Clemente Primieri)

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLO-
VENIJA—DALMACIJA« OD 15 JANUARA 1943 GOD. O
UČEŠĆU ČETNIKA U OPERACIJAMA »WEISS«¹

V.P.10,15 januara 1943/XXI

Šifrirano telegram-pismo

Od Više komande or. sn. »Slov. — Dalm.«

— operativno —

Komandi XVIII Armij. korpusa

Komandi VI Armij. korpusa

i na znanje

Komandi V Armij. korpusa

Intendanturi Više komande or. sn. »Slov. — Dalm.«

fonogram

Aerotaktičkom

pismo

Br. prot. 771

Nezavisno od operacija koje će vršiti naše trupe na teritoriji između V i XVIII Armijskog korpusa uz sudjelovanje njemačkih i hrvatskih trupa kao što se vidi u aktu br. 550 od dana 11 tekućeg² ove komande, hercegovačke i crnogorske formacije antikomunističke dobrovolj. milicije³, koje su pod našom komandom, djelovaće na teritoriji između XVIII i VI Armijskog korpusa.

Posebno:

Prvo: Cilj operacija: očistiti od partizanskih formacija centralnu oblast Dinare i, posebno, zone Glamoč, Livno i Tomislavgrad⁴.

Drugo: Operisaće: sa zapada, hercegovačke formacije, pravcem Knin — Glamoč;⁵ sa istoka crnogorske formacije, pravcem Prozor — Glamoč. Kad stignu na zajednički cilj, spomenute će formacije očistiti okolnu teritoriju. Zatim će se, pravcima i na način koje ću naknadno javiti, povratiti jedni u Hercegovinu a drugi u Crnu Goru.

Treće: Ne (kažem ne) smije se dogoditi da spomenute formacije, za vrijeme i poslije operacija, dođu u dodir sa njemačkim i hrvatskim trupama. Isto tako ne (kažem ne) smije se

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 D/13).

² Vidi dok. br. 211.

* Odnosi se na četnike iz Hercegovine i Crne Gore.

⁴ Duvno

⁵ Odnosi se na oko 2700 hercegovačkih četnika pod komandom Petra Baćovića.

dogoditi da se hercegovačke formacije Antikom, dobrovolj. milicije, koje su ranije pravile ispade na štetu katolika i muslimana, pridruže crnogorskim formacijama koje operišu iz Prozora.

Četvrto: Pravac operacija povjeren komandantu XVIII — Armijskog korpusa. Organizacija snabdijevanja eventualno dodjeljivanje materijala, učešće naših jedinica minobacača 81 i artiljerije, priključenje posebne formacije naših oficira za hercegovačke formacije nastojanjem XVIII Armijskog korpusa a za crnogorske formacije nastojanjem VI korpusa. Učešće vazduhoplovstva utvrđeno sporazumom između XVIII Armijskog korpusa i taktičke k-de avijacije. O vezi, šaljem aktom br. 76/Tr ove komande.

Peto: Formacija naših oficira mora biti što je moguće veća i od energičnih ljudi, sposobnih i iskusnih, u dobrim i lošim navikama Antikom, dobrovolj. milicije, s ciljem da se u potpunosti izbjegnu incidenti i ispadi prema katoličkom nekomunističkom stanovništvu a u isto vrijeme sačuvati naš autoritet i prestiž.

Iz istog razloga da se dobro slažu sa odgovornim četničkim vođama, upozorivši ih da takvi prekršaji neće biti tolerisani i da će biti štetni u uzajamnim budućim odnosima.

Šesto: Bilo bi zgodno da dinarske formacije popa Đujića posjednu polazne baze Gračac — Otrić — Knin, uz učešće naših trupa. Takođe odobravam eventualno učešće jednog dijela spomenutih formacija u operacijama koje vode Hercegovci pod uslovom da se po završetku operacija spomenuti dio povrati u njegovu zonu.

Sedmo: Početak operacija zavisi od transporta crnogorskih formacija u Prozor, koji će vjerovatno biti završen tek krajem mjeseca.

Operacija ne smije trajati duže od 15—20 dana.

Na dan 20 februara crnogorske i hercegovačke formacije moraju se već nalaziti sve istočno od Neretve. Potvrditi prijem.

Šifrirano 15/1/43 o 21,20 — 24

General Roatta'

' Ispod potpisa generala Roatte nalaze se dva nečitka parafa.

OGGETTO:

3D/13

5

TELESCRITTO CIFRATO

P. M. 10, H 15 GENNAIO 1943-XX Ore

DA SUPERSLODA OPERAZIONI

AT COMANDO XVIII CARM

AT COMANDO VI CARM

et per conoscenza:

AT COMANDO V CARM

AT INTENDENZA SUPERSLODA

AT AEROTATTICO

FONOGRAFIA A MANO

NR. 771 DI PROT. (.)

INDIPENDENTEMENTE OPERAZIONI CHE NEL TERRITORIO TRA V ET XVIII CARM EFFETTUERANNO LE NOSTRE TRUPPE IN CONCOMITANZA CON TRUPPE TEDESCHE ET CROATE COME DA FOGLIO NR.550 DATA 11 CORRENTE QUESTO COMANDO (,) FORMAZIONI M.V.A.C. ERZEGOVESI ET MONTENEGRINE AT NOSTRI ORDINI AGIRANNO NEL TERRITORIO TRA XVIII ET VI CARM (.) IN PARTICOLARE (:

PRIMO (.) SCOPO OPERAZIONI (:) SPAZZARE DA FORMAZIONI PARTIGIANE REGIONE CENTRALE DINARA ET (,) IN PARTICOLARE (,) LE ZONE DI GLAMOC (,) LIVNO ET TOMISLAVGRAD (.)

SECONDO (.) OPERERANNO (:) DA OVEST (,) FORMAZIONI ERZEGOVESI (,) CON DIRETTRICE KNIN (-)GLAMOC (g) DA EST (,) FORMAZIONI MONTENEGRINE (,) CON DIRETTRICE PROZOR (-)GLAMOC (~~MAJSTAN~~) RAGGIUNTO COMUNE OBIETTIVO (,) FORMAZIONI ANSIDETTE RASTRELLERANNO TERRITORIO CIRCOSTANTE ~~per un periodo~~ (.) SUCCESSIVAMENTE (,) PER ITINERARI ET CON MODALITA* CHE MI RISERVO INDICARE (,) RIENTRERANNO RISPETTIVAMENTE IN ERZEGOVINA ET MONTENEGRO (.)

TERZO (.) NON (DICO NON) DEVE VERIFICARSI CHE PREDETTE FORMAZIONI (,) DURANTE ET DOPO OPERAZIONI (,) VENGANO AT CONTATTO CON TRUPPE TEDESCHE ET CROATE ~~in un periodo~~ (.) ANALOGAMENTE NON (DICO NON) DEVE VERIFICARSI CHE FORMAZIONI M.V.A.C. ERZEGOVINA (,) CUI SI DEVONO PASSATI ECCESSI DANNO CATTOLICI ET MU SULLANI (,) SI ACCORCHINO AT FORMAZIONI MONTENEGRINE OPERANTI DA PROZOR (.)

BR. 222

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 15 JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ISTOČNOJ I ZAPADNOJ BOSNI¹

Njemački štab za vezu
pri Višoj komandi or. sn. »Slovenija — Dalmacija«

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 852

Stiglo: 17. januara 1943/XXI

Položaj. 16. I. 1943

Načelniku štaba Više kom. or. sn. »Slov. — Dalm.« (operativno
odjeljenje)

— *Sjedište* —

Izvještaj od 15. januara 1943

Srbija: Pojačane snježne oluje, veliki prekidi (jedinice spremne za napuštanje glavnih arterija). U blizini Kučeva (sjeverna Srbija) napad na Srpsku stražu, koja je razoružana i zarobljena.

Hrvatska: Poslije jakog mraza, snježne oluje. U južnoj Hrvatskoj snijeg i kiša.

Istočna Bosna: Jugoistočno od Tuzle borbe četnika sa komunistima.²

Zapadna Bosna: Pogoršana situacija u Teslicu, kao i istočno od njega. Neprijatelj koji je upao u Teslić odbijen je.³ Druge

¹ Ogrinal, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4). Na više mjesta je podvučen crvenom olovkom.

² Odnosi se na borbe Majevičkog, Sremskog i dijelove Birčanskog NOP odreda, koji su čistili sela u dolini Spreče i oko Capardi od četničkih elemenata. Vidi dok. br. 203.

³ Napad na Teslić ovog puta vršile su jedinice Treće krajiške NOU brigade Prve proleterske divizije. Opširnije o tome vidi dok. br. 130, 203 i 205.

grupe komunista, poslije zauzimanja hrvatskih otpornih tačaka, nastavljaju napredovanje prema Doboju.⁴ Njemački pojačani bataljon stigao u Doboj, i napadom dana 15 tek. ponovo je uspostavio vezu sa garnizonom Teslić. Utvrđeno prisustvo komunista istočno i jugoistočno od Banje Luke.⁶ Predviđeno čišćenje. Jake formacije neprijatelja istočno od Bos. Novog (izvještaj od 14. I.) odbijene prema sjeveru, gdje se nastavlja čišćenje."

Sjeverno od Save: Propao pokušaj Hrvata⁷ da oslobode Voćin od blokade.

Poručnik Drechsler⁸

* Odnosi se na dijelove Prve proleterske i Treće krajiške NOU brigade Prve proleterske divizije.

⁵ Istočno i jugoistočno od Banje Luke u ovo vrijeme nalazila se Druga (Treća sandžačka) brigada Prve proleterske divizije. Odnosi se na Drugu i Petu krajišku brigadu Četvrte NOU divizije.

* Misli se na ustaško-domobranske jedinice.

⁸ Ispod potpisa poručnika Drechslera, malo udesno, nalazi se paraf pukovnika Zanussi-a, zamjenika načelnika Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, napisan crvenom olovkom.

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 16 JANUARA 1943 GOD. O VOĐENJU OPERACIJA »WEISS« I POSTUPKU PREMA STANOVNIŠTVU¹

dst^s

Predati u ruke!

Viša komanda oruž. snaga
»Slovenija — Dalmacija«
(2. Armija)

Br. prot. 800 Povjerljivo V.P.10, 16 januar 1943/XXI
Predmet: Zimske operacije
(Karta 1 : 500.000, listovi: Trst, Zagreb, Beograd, Ankona, Sarajevo, Novi Pazar)

Ekselenciji komandantu V arm. korpusa	V. P. 41
Gosp. generalu komandantu avijacije	
Superslode	V. P. 10
i na znanje:	
Ekselenciji komandantu XVIII arm. korpusa	V. P. 118
Gosp. generalu intendantu Superslode	V. P. 10
<i>Prilozi:</i> 1 (samo za V arm. korp.)	

I.) — Dostavljam operativno naređenje komandanta njemačkih trupa u Hrvatskoj, br. 2/43 od 12. t.m.³

II.) — S obzirom na njegov sadržaj, potvrđujem ono što je naređeno aktom br. 550 od 11. t.m.⁴

Izuzetak čine pravci divizije »Sassari« (tačka VII navedenog akta), koji se od dva svode na jedan, i to na pravac za Bihać preko Bruvna — D. Lapca, sa eventualnim nastupanjem ka Udbini i Kulen Vakufu. Desna kolona, koja je već predviđena pravcem Srb — Kulen Vakuf ka Bos. Petrovcu, zapriječiće prolaze iz gornje doline Une sa dijelom snaga, dok će se sa ostatkom postaviti u položaj da pojača kolonu koja operiše preko Bruvna — D. Lapca ili da pomogne, sjevernije, desnoj koloni divizije »Re«, koja operiše preko Udbine za Korenicu.

¹ Original, pisan na mašini, r.a italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/1).

² Redakcija nije uspjela da objasni značenje skraćenice.

³ Vidi dok. br. 213.

⁴ Vidi dok. br. 211.

III.) — Naknadno objašnjenje o kome je riječ u tački X pomenutog akta 550, nalazi se u telegram-pismu ove komande, br. 771 od 15 t.m.⁵

IV.) — Potreba da se osigura pozadina, a naročito da se garantuje pravilno funkcionisanje željezničkih pruga, nameće, bar u početku, to jest dok se ne bude isključila mogućnost jednog jakog neprijateljskog otpora, koji bi se naročito pojavljivao između Kupe i linije Sušak — Ogulin ili u unutrašnjosti Kapela, da se odredi 10 do 12 pokretnih bataljona (ovdje uključivši i II hrvatski bataljon, razmješten u Oštarije, i lokalne formacije M.V.A.C.) kao potpora jedinicama razmještenim u P.F.⁶ između Li⁷ i Liko Lesce⁸. Naročito držati jakim snagama predjele oko Ogulina i Liko Lesce — Otočac.

S obzirom na to, predviđa se da će akcija pod slovom d), stava III, akta 550, obuhvativši i ponovno osvajanje Ravne Gore, moći izvesti tek desetak dana poslije početka ostalih operacija. Ovo će omogućiti da se tamo upute veće snage, koje će se povući dijelom iz gore pomenutih pokretnih bataljona, a dijelom iz kolone, pored onih iz divizije »Lombardia« (2 batalj. i četa bornih kola) i iz divizije »Re«, koje u prvo vrijeme operišu ka istoku.

Ne bi bilo potrebno napomenuti da će se za osiguranje ostale pozadine, i to puteva i pruga u Lici, od paralele Vratnik—Vrhovine do paralele Lovinac, morati računati, pored naših jedinica koje nisu neposredno angažovane u operacijama o kojima je riječ, još i na hrvatske bataljone koji posjeduju zonu (u Otočcu IX bataljon »U«⁹; u Gospiću XXXIV bataljon »U«; između Otočca i Lovinca, Gospić isključno, III bataljon »Ličke straže«, 2 četa XXXIII bataljona »U« i 2 četa I bataljona 12. pješ. puka; između Gospića i Karlobaga I bataljon »Ličke straže«).

V.) — Sto se tiče veza, upućujem na akt ove komande br. 76/tr. od 15 t.m.

VI.) — U pogledu učesća avijacije, Komanda taktičkog vazduhoplovstva će predvidjeti, pored pomoći kolonama mH komandom V arm. korpusa, i da se sporazume sa istom komandom:

— o eventualnim dejstvima u korist njemačko-hrvatskih jedinica (na osnovu zahtjeva i raspoloživosti):

⁶ Vidi dok. br. 221.

⁹ Redakcija nije uspjela da objasni značenje skraćenice.

⁷ Lič (u Gorskom Kotaru)

⁸ Ličko Lešće

⁹ Odnosi se na Devetu ustašku bojnu.

— o dejstvu u korist operacija koje izvode hercegovačke i crnogorske formacije, a koje se pominju u pomenutom telegram-pismu br. 771. Dogovori neposredni sa XVIII i VI arm. korp.

Pored toga izdaće uputstva kako bi avioni raspoznavali jedinice (italijanske, njemačke i hrvatske).

VII.) — Kao dopuna onome što je izneseno u stavu VIII akta 550, skrećem pažnju na potrebu:

— da se dodijele kolonama, a naročito jedinicama koje djeluju odvojeno od glavnog dijela snaga, vatrena sredstva — uključivši tu i artiljeriju — i pomoćne službe, sposobne da jedinicama osiguraju *potrebnu samostalnost u pogledu operacija i snabdijevanja* imajući u vidu da prilike godišnjeg doba i specifičnost planinskog zemljišta mogu da ih primoraju da ostanu za izvjesno vrijeme izolovani; ako se o ovoj primjedbi bude vodilo računa, *nijedna jedinica neće se nikada moći smatrati izolovanom;*

— da se ranije pomenutim kolonama pridoda dio pionira (inženjerije) (a eventualno i pontonira), osim ralice za snijeg, kako bi se pobrinuli za brzo uspostavljanje komunikacija;

— da se u najvećoj rrvjeri koriste za transport saonice uzete iz raznih garnizona ili rekvirirane na licu mjesta;

— da se dobro opskrbe svim potrebama trupe izložene najvećim teškoćama;

— da se preduzmu sve mjere predostrožnosti, kako bi se izbjegle sve mogućnosti nesuglasica i incidenata u dodiru sa njemačko-hrvatskim trupama koje operišu duž pravca Karlovac — Slunj — Bihać — Bos. Petrovac;

— hrvatske pokretne jedinice koje djeluju po našim naređenjima smatrati isto kao i naše trupe, to jest snabdijevati ih, starati se za njihovu sigurnost i za smještaj, predvidjeti njihovu upotrebu na terenu — ni manje ni više nego kao da se radi o našim jedinicama;

— spriječiti da se pobunjeničke jedinice, koje izbjegnu dejstvu njemačko-hrvatskih trupa, uvuku između naših kolona i nastane se na našim teritorijama;

— ispitati korisnost — bilo radi pristupanja jednom potpunijem čišćenju terena, bilo radi korišćenja boljih uslova prolaznosti — da se kolone pri povratku kreću drugim putevima a ne onim kojima su išle;

— *izbjeći da naša vojska pretrpi ma i najmanji poraz.*

Od marta 1942 pa dalje, za vrijeme operacijskog perioda, ma koliko da je isti bio naporan i bez predaha, *naša Armija se može zaista pohvaliti da je neprijatelju nanosila samo udarce.*

Period tako dobro započet i vođen ne može drukčije ni da se završi; *i ovoga puta moramo im zadati udarce, i to čvršće nego ikad dosada.*

VIII.) — U postupku prema stanovništvu i prema vlasništvu, pridržavati se sljedećih načelnih pravila:

— svi oni koji budu uhvaćeni sa oružjem, u rukama ili se nađu, makar i bez oružja, u zoni i u momentu kad se vodi borba, ima da budu odmah strijeljani;

— svi sposobni muškarci preko 15 godina biće internirani, *bez obzira na rasu i vjeru*, službu i zaposlenje; eventualne razlike u prilog sigurnih elemenata biće razmotrene docnije;

— sve kuće od kojih se može očekivati opasnost za naše trupe ili u kojima je pronađena milicija, ima da se razore;

— da se obezbjedi apsolutno poštovanje ostalih kuća i imanja, pribjegavajući, gdje je potrebno, upotrebi sile.

IX.) — Internirana lica iz gornjeg stava, staranjem kolona koje operišu, biće preseljena u mjesta koja odrede komande V i XVIII arm. korp. (svaka za teritoriju u svojoj nadležnosti), i zatim u centre za prikupljanje u koncentracione logore koje će intendanture osposobiti.

Sporazumi neposredni između intendantura i zainteresovanih arm. korpusa.

X.) — Operacije će otpočeti ujutro 20. t.m., u čas koji odredi V arm. korp.

XI.) — Po završetku operacija, kako se predviđa — poslije 10 februara, sa eventualnim izmjenama zbog akcija iz drugog stava u tački IV ovog akta (akcija sa namjerom da se ponovo osvoji Ravna Gora i akcija »čišćenja« Kapele), velike jedinice iz V. arm. korpusa razmjestiće se kako je predviđeno raspisom br. 23100 od 25 novembra 1942.

Naređenja za velike jedinice XVIII arm. korpusa naknadno.

XII.) — Želio bih da primim predveče 17. t.m., u dvostrukoj kopiji, naređenja koja će Ekselencija komandant V arm. korpusa izdati potčinjenim jedinicama.

Jednu od pomenutih kopija poslaću Ekselenciji komandantu njemačkih trupa u Hrvatskoj.

General
v.d. komandanta armije
M. Roatta

BR. 224

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 16 JANUARA 1943 GOD.
O ZATVARANJU PRAVCA ZDENČINA — GENERALSKI
STOL¹

RSA

Na ličnost

(2. Armija)

839 Povjerljivo V. P. 10, 16 januara 1943/XXI

Predmet: Zimske operacije

Ekselenciji generalu komandantu XI Arm. korp.

Vojna pošta 46

U vezi s raspisom br. 550 od 11. t.m.² po predmetu »Zimske operacije«, dostavljam, radi ličnog vašeg znanja, kopiju raspisa³ br. 800 izdatog danas.

Prema planu, njemačka SS divizija će se najprije sa dijelom trupa rasporediti sjeverno od Karlovca, a sa drugim dijelom u Petrinji i zapadno od pomenutog mjesta.

Da bi se izbjegla mogućnost da partizani pokušaju prije početka operacije da se uvuku između jedne i druge grupe, te da prođu u Sloveniju preko Gorjanaca, skrenuo sam pažnju:

— V arm. korp., a naročito diviziji »Lombardia«: da nadzire prolaze sa juga od Zdenčine do Generalskog Stola i da se suprotstavi svakom pokušaju prolaza;

— Komandi njemačke SS divizije: da postavi jedan dio svojih snaga koji će morati da se koncentriše u zoni Karlovac, ne samo sjeverno od Karlovca nego i s obje strane puta Zdenčina — Karlovac.

Kopija za akta.

17 januar 1943/XXI

General

Vršilac dužnosti komandanta armije

Mario Roatta

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/1).

* Vidi dok. br. 211.

³ Vidi dok. br. 223.

BR. 225

DOPIS GUVERNATORATA CRNE GORE OD 17 JANUARA
1943 GOD. U VEZI SA SNABDIJEVANJEM ČETNIKA U
OPERACIJAMA »WEISS«¹

Šifrovani radiogram
DCL.

Datum i čas
otpreme
prijema 18.1.1943

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 911

Stiglo: 18. 1. 1943/XXI

OD GUVERNATORATA CRNE GORE
INTENDANTURI SUPERSLODE
i, na znanje:
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
ŠESTOM ARM. KORPUSU
KOMANDI TRUPA CRNE GORE

Br. 327/op.

17 januara 1943

U vezi s obavještenjem 366 i C.M./1319-2.

Poznate formacije Crnogoraca, u polasku, imaju jačinu od 4000 ljudi, od kojih 2000 naoružanih jugoslovenskim puškama »Mauser«, kalibra 7,9 i 500 naoružanih italijanskim puškama.²

Molim tu intendanturu da naredi snabdijevanje sa još 1500 pušaka i 50 puškomitraljeza i 10 minobacača od 81 sa odgovarajućom municijom.³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 d/13). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom, plavom i crnom olovkom.

² U originalu, sa strane, stavljena je crnom olovkom, sljedeća primjedba: »Dobro je. Neka dođu samo 3000«.

³ Primjedba sa strane: »Da li se isplati?. Bolje upotrijebiti razoružane u »službama«.

OGGETTO: ^{3D} *St. T. H. licentia in data officio*

DCL. *ufficio I*

MARCONI RAMA CIERATO

partenza _____

Data e ora _____

arrivo 18/1/1943

DA GOVERNATORATO MONTENEGRO
 AT INTENDENZA SUPERSLODA
 e, per conoscenza:
 AT SUPERSLODA OPERAZIONI
 AT SUSTO CARM
 AT DICIOTTESIMO CARM
 AT COMANDO TRUPPE MONTENEGRO

Stampa: **COMANDO SUPERSLODA OPERAZIONI**
 UFF. OPERAZIONI
 No. 911
 Arrivato il 18 GEN 1943

N° 327/Op.

Riferimento dispacci 366 et CM/1319-2.

Note formazioni montenegrine partenti hanno forza 4.000 uomini dei quali 2.000 armati con fucili jugoslavi "mauser" calibro 7,9 et 500 armati con fucili italiani.

Prego codesta Intendenza voler disporre rifornimento altri 1500 fucili et 50 fucili mtr. et 10 mortai da 81 con munizionamento relativo.

Est anche necessario predisporre rifornimento munizioni per 2500 fucili, già in distribuzione.

Rappresento inoltre Superslova necessità appoggio artiglieria cui intervento influisce sensibilmente su capacità combattiva formazioni nazionaliste.

Occorre anche provvedere assegnazione materiali dotare pistole segnalazione, teli individuali da segnalazione, 20 serie carte topografiche 1: 100.000 zona impiego.

Materiale cucina che sarà fornito da codesta Intendenza unitamente et quello assegnato da Comando Truppe Montenegro est sufficiente per esigenze formazioni. Occorrerebbe però che Intendenza Superslova fornisse 2.000 gavette et 3.000 boracce poiché truppe Montenegro non dispone tale materiale.

Nazionalisti montenegrini partono con un coperta et un telo tenda per ciascun uomo et prima aliquota materiale sanitario.

..//..

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 225

Isto tako je potrebno predvidjeti snabdijevanje municijom 2500 pušaka, koje se već dijele. Ukazujem Višoj kdi za »Slov. — Dalm.« na potrebu artiljerijske podrške, čija intervencija mnogo utiče na borbenu sposobnost nacionalnih formacija.⁴

Isto tako treba predvidjeti davanje materijala, signalnih pištolja, signalnih platna, 20 serija topografskih karata 1 : 100.000 zone dejstva.⁵

Kuhinjski materijal koji će dostaviti ta intendantura⁰, zajedno sa onim koji je dodijelila Komanda crnogorskih trupa, dovoljan je za potrebe formacija. Ali bi trebalo da ih Intendantura Više kde za »Slov. — Dalm.« snabdije sa 2000 porcija i 3000 čaturica, jer ih crnogorske trupe nemaju.⁷

Crnogorski nacionalisti polaze s jednim ćebetom i jednim šatorom za svakog čovjeka i osnovnom količinom sanitarnog materijala.

Formacije ne (kažem ne) raspolažu transportnim sredstvima i ne (kažem ne) nose sobom težu spremu osim određene količine kuhinjskog materijala kojim su ih snabdjele trupe Crne Gore.

Ljudstvo je snabdjeveno hranom samo za dane putovanja vozom.

Stoga bi trebalo obezbijediti u Jablanici postavljanje baze za snabdijevanje hranom, drvima, municijom i pobrinuti se za transportna sredstva u vezi sa planiranim operacijama.

Očekujem potvrdu prije no što počne upućivanje, kako bi se izbjegla kriza pozadinskog snabdijevanja.

Naknadno ću saopštiti druge podatke u vezi sa sastavom i ustrojstvom odnosnih formacija.

GENERAL PIRZIO B I R O L I

¹ Sa strane stoji rukom napisana primjedba: »Nekoliko baterija VI armijskog korpusa«.

⁵ Sa strane je dopisana primjedba: »VI arm. korpus«.

⁶ Na ovaj dio rečenice stavljena je primjedba: »Intend, baza Mostar«.

⁷ Sa strane je stavljena primjedba: »Supersloda ne može dati za koji dan ono što već nisu primili za nekoliko mjeseci«.

BR. 226

IZVJEŠTAJ KOMANDE OSAMNAESTOG ITALIJANSKOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 JANUARA 1943 GOD. O
PRIPREMAMA ZA UČEŠĆE ČETNIKA U BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI¹

Viša komanda
oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«
Šifrantsko odjeljenje

Pisani šifrirani telegram
Od XVIII Armijskog korpusa
Višoj komandi or. sn. »Slov. — Dalm.« — Operativno
i na znanje
VI Armijskom korpusu

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1055

Stiglo 20. I. 1943 XXI

Br. 1038/op.

19 januara 1943

U vezi s tačkama 1, 2, 3 telegrama 771/op. Za tačke 4, 5 i 6 poseban odgovor².

Operacija mora imati za prve ciljeve Bos. Grahovo i Tomislavgrad,³ za drugi zajednički cilj — Livno, zatim čišćenje obližnjih zona sve do Glamoča; znatne teškoće na prelazu Prozor — Tomislavgrad. Zone kojima se prolazi sve su katoličke i muslimanske, i sigurno je jako suprotstavljanje pravoslavcima⁴ i od strane nepartizanskog stanovništva.

Iz tog će proizaći odmazda, koja će biti povod za reagiranje pravoslavnih, uprkos našim naređenjima, pretnjama ili prisutnosti našeg oficira koji je njima dodijeljen.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 D/13).

² Vidi dok. br. 221.

³ Duvno

* Odnosi se na četničke jedinice.

Iz ovog razloga, veliko Je pitanje da li će ova operacija biti korisna; osim toga, zbog nedavnog iskustva³, treba imati u vidu da je ograničena sposobnost Hercegovaca³ da se bore duže vremena daleko od naših snaga. Ne poznajem Crnogorce."

Stoga nije isključen neuspjeh operacija, koji se apsolutno ne bi mogao popraviti pomoću snaga ovog armijskog korpusa, koje su sve na drugom mjestu upotrijebljene; uslijed neuspjeha pravoslavni bi okrivili nas, a neprijatelj bi izvukao veliku korist na našu štetu.

Smatram, naprotiv, da je mogućna i korisna zasebna akcija Hercegovaca na Bos. Grahovo, gdje bi napravili bazu za napad prema Drvaru, Livnu, Srbu i formirali indirektno obezbjeđenje desnom krilu divizije »Sassari«.

Analagno tome Crnogorci⁷ bi mogli djelovati od Prozora prema Ravnom, gdje bi napravili bazu za napad prema Šujici i Tomislavgradu; tako bi se mogla imati veća kontrola akcija Hercegovaca i Crnogoraca.

Hercegovcima će zapovijedati iz Knina general Djanuci (Giannuzzi), kome bi bio pridodan hercegovački komandni sastav.

Naređenja tim jedinicama biće šifrovana (šifrom koju će sastaviti ova komanda sa vašim preinačenjima 76/tr) i prenosna pomoću radio-stanice R 4 hercegovačkim komandama; u Kninu će biti baza za operativno snabdijevanje Hercegovaca, koju će Hercegovci dočnije premjestiti u Bos. Grahovo; sličnu organizaciju trebalo bi da izvrši u Prozoru Šesti armijski korpus, kojemu će ova komanda, kad odobri, poslati kopiju šifre.

U vezi s vašim 76/tr, zgodno bi bilo da komanda Antikom, dobrovolj. milicije bude u Prozoru umjesto u Jablanici a da veza Split — Knin — Prozor bude hitno uspostavljena, i isto tako je potrebna direktna veza Split — aerodrom Mostar.

Počinjući pripreme, očekujem spisak pozivnih znakova te komande.

20 januara 1943

General Spigo

Dešifrovali: major Manfreda,
poruč. Biasi,
poruč. Fortina

Viša komanda oružanih snaga
»Slovenija — Dalmacija«
Šifrantsko odjeljenje

⁶ Četnici iz Hercegovine

⁷ Četnici iz Crne Gore

⁸ Isto

BR. 227

DOPIS VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 20 JANUARA 1943 GOD. O POSTUPKU PREMA STANOVNIŠTVU¹

Sifrovani pisani telegram

V.P. 10, 20 januara 1943/XXI

Od Više komande or. sn. »Slov.—Dalmac.« — Operativno Italijanskoj misiji — Zagreb, za pukovnika Re

Br. 1050 protok.

S pozivom na vaš 271 javljam: Pošto je predviđeno, a i neophodno, da italijanske trupe postupaju prema stanovništvu isto tako kao i njemačke trupe, molim da me detaljno obavijestite o načinu i vremenu uklanjanja stanovništva koje je u pitanju. Ja lično iznosim gledište da jedno brzo uklanjanje, koje bi bilo izvršeno širokogrudno, ne bi (kažem ne bi) odgovaralo postavljenom cilju; da zonu napuste svi sposobni muškarci koji bi mogli biti u budućnosti mobilisani, čak i nasilno, za pobunjenički pokret.

General Roatta

20. I. 1943/XXI

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 21. JANUARA 1943. GODINE O OPERACIJAMA ČETNIKA¹

Sifrovani telegram

SUPERSLODA

Komandi VI Armiskog Korpusa Predato 21. I. 1943 XXI
i, znanja radi,
Guverneratu Crne Gore
Komandi XVIII Armiskog Korpusa
Intendanturi Superslode (telefonsko pismo)
Br. 1116/op

Veza telegram pisma br. 810, koji, molim, dostaviti XVIII A.K.

Prvo. Kako proizilazi iz teleg. br. 771 ove Komande,⁸ operacije će biti započete krajem meseca ili početkom februara. Upravljači se prema tom datumu za transporte, imajući u vidu i sadržinu telegrama br. 454 ove intendature.

Drugo. Odluke po pitanjima na koje je Komanda XVIII A.K. ukazala svojim teleg. 1039, biće izvršene prilikom sledećeg dolaska u dodir, o kome je reč u današnjem teleg. br. 1096 ove Komande. No u pogledu teškoća pomenutih od strane XVIII A.K., odnosno istovremenih operacija od strane njegove glavnine, nema prepreka da bi mogle biti uzete u ispitivanje odvojene operacije od strane Hercegovaca i od strane Crnogoraca, ostajući čvrsto pri tome da se do 20. februara svi moraju naći istočno od Neretve, da bi posle bili vraćeni u domovinu. U tom slučaju vođenje operacija Hercegovaca biće povereno XVIII A.K. a operacije Crnogoraca VI. A.K.

Treće. S obzirom na gornje, nikakva šteta ako način organizacije i pripreme budu drugojačije, kao što može biti drugojačija i naša pomoć u ljudstvu, odredima za vezu i u raznom materijalu za ove operacije. No sigurno treba obezbediti uvrštavanje naših odreda, a u vezi saopštenog u tač. 5 navedenog telegram, pisma 771.

Četvrto. Pošto nije moguće pribaviti komoru, koristiti se mesnim izvorima ili potpomoći delovima uzetih od naših odreda.

General ROATTA

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 Ca/11).

⁵ Vidi dok. br. 221.

BR. 229

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 22 JANUARA 1943 GOD. VRHOVNOJ KOMANDI O POSTUPKU PREMA STANOVNIŠTVU, PRIPREMAMA ZA IZVOĐENJE DRUGE I TREĆE FAZE OPERACIJA »WEISS« I TEŽNJAMA NIJEMACA DA OKUPIRAJU POJEDINE ITALIJANSKE OKUPACIONE OBLASTI'

Preko oficira

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
(2 Armija)

Operativno odjeljenje

Br. prot. 1160/op. Povjerljivo

Prilog: 1 crtež

V.P. 10, 22 januar 1943/XXI

Predmet: Operacije »Weiss«

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta 21

Smatram korisnim upoznati tu Vrhovnu komandu sa sljedećim, radi obavještenja:

—A—

I) —• Kao što je poznato, namjere u pogledu postupanja sa stanovništvom za vrijeme operacija »Weiss«, donesene u Njemačkoj a potvrđene u Rimu, bile su drakonske. Između ostalog, u Rimu je precizirano da Nijemci već raspolažu ili će, kad to bude potrebno, raspolagati prostranim koncentracionim logorima u koje će *internirati sve sposobne muškarce* iz zona koje budu očistile njemačke trupe, koji nisu partizani ili se ne smatraju takvim a zatim na licu mjesta strijeljati.²

II) — Na sastanku sa generalom Lütersom u Zagrebu (9-og tekućeg) pokazalo se da su mjere koje se imaju primijeniti mnogo blaže (blaže

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/3).

² O postupku prema stanovništvu vidi sljedeća dok. br. 212, 215, 223 i 227.

čak i od onih koje mi svakodnevno i stalno primjenjujemo), kao što sam već istakao u mom telegram-pismu br. 558 od 12 tekućeg.³

(M.P.) — Na svaki način, od strane Nijemaca je utvrđeno da se imaju internirati svi sposobni muškarci od 15 god. na više, a koji nisu partizani ili se ne smatraju takvim, *ne praveći razliku u rasi, vjeri i zanimanju* (zato će se postupati na isti način sa hrvatskim činovnicima, učiteljima, sveštenicima i sličnim).

Razlika će se praviti tek docnije u koncentracionim logorima (o čijem su postojanju, smještaju itd. njemački oficiri pokazali najveću neizvjesnost).

III) — Takođe je ugovoreno da mi se pošalje kopija naredaba izdatih, s tim u vezi, njemačkim trupama. Naprotiv, u poslatoj kopiji naredaba nije bilo ni riječi o postupanju sa stanovništvom. A kada sam zatražio, odgovoreno mi je da su njemačkim komandantima divizija date samo usmene naredbe, identične sa onima koje su mi saopštene u Zagrebu.

— Dosljedno tome, kao što je logično, na osnovu primljenih direktiva, dao sam podređenim trupama tačno onakva naređenja koja su ranije pomenuta.

IV) — Ali 19 januara, nekoliko sati prije početka operacija, primio sam vijest da će, mislim, na osnovu zahtjeva hrvatske vlade, za svakom njemačkom divizijom ići hrvatski civilni komesar, koji će, između ostalog, imati zadatak da pristupi izdvajanju stanovništva iz zona u kojima se operiše.

— Pošto iz poznatih razloga nije bilo moguće da mi idemo linijom različitog postupka, zamolio sam da "mi se što prije saopšti način i vrijeme tog izdvajanja; upozorivši da bi, po mom mišljenju, jedna mjera te vrste, izvršena na mjestu, i zato brzo i sumarno, mogla da promaši jedan od glavnih ciljeva operacija, tj. da se pređena zona oslobodi potpuno od sposobnih muškaraca koji bi ubuduće, makar i prisilno, mogli da predstavljaju partizanima materijal za regrutovanje.

V) — Znajući iz iskustva, dodajem da će jedno takvo izdvajanje povjereno hrvatskim funkcionerima, dovesti do toga da će na mjestu ostati masa muškaraca Hrvata i katolika, među kojima se — kao što je poznato — regrutuje ogromna većina partizana.

» Vidi dok. br. 216.

— Na svaki način, prisustvo hrvatskih predstavnika (oficira i podoficira žandarmerije ili policije-civilni funkcioneri) *ne* pri svakoj diviziji ali pri *svakoj* koloni koja operiše, sankcionisano je i sprovodi se od prije više mjeseci; ali samo kao obično savjetovanje, i bez apsolutnih ovlašćenja za izdvajanje.

—B—

VI) — Kao što je poznato, u Rimu, — na konferenciji sa Ekselencijom Lohr, — govoreno je o jednoj fazi operacija »Weiss« koja bi slijedila onoj sada započetoj, a preduzela bi se oko 20 februara i sastojala bi se iz dvije *uporedne akcije*:

— jedne u oblasti Glamoč—Livno;

— jedne u Hercegovini.

(M.P.) Komandi VI italijanskog armiskog korpusa pod čiju nadležnost bi došla, za tu akciju, 718 njemačka divizija (ona iz Sarajeva).

— Ta odluka je bila najlogičnija, utoliko što bi se u Hercegovini (gdje — kao što je poznato — više ne postoje partizanske formacije i sve je mirno (radilo jedino) ostavljajući na stranu daljne definicije posla (o razoružavanju »četničkih« formacija koje su upravo u službi navedenog arm. korpusa.

VII) — U Zagrebu se nije uopšte govorilo o nekoj drugoj fazi (koja ustvari mnogo zavisi od one prethodne i od momentane situacije), kao što se nije uopšte govorilo o »četničkom« problemu.

Ali u skici uručenoj 5 ili 6 o.m. toj Vrhovnoj komandi, čiji mi je prepis dat, pojavljuju se linije sasvim različite od onih o kojima je riječ—pod br. V).

I to:

— Operacije u Hercegovini označene su kao *treća faza za sebe*, koja ima da počne 20 marta;

— predviđeno je učešće ne samo 718 divizije, već i 717 i, izgleda, jedne treće divizije (iz čega se može pretpostaviti da se više ne predviđa mogućnost da se vođenje operacija poveri komandi VI armiskog korpusa);

— za gore pomenute divizije su proračunati pravci napredovanja (vidi priloženi nacrt) koji bi ih odveli ne samo *prilično unutar* teritorije koja nam pripada, i koju čvrsto držimo, već i duž

gornje Drine i srednje Neretve (ovdje uključen Mostar), sem toga i u srednju planinsku oblast.

—C—

(M.P.) VIII) — Ubijeden sam da od sada pa do početka pomenute treće faze operacija »Weiss« može proteći još mnogo vode ispod mostova Neretve. Uz sve to smatram da nije neumjesno razmotriti:

- značajno popuštanje od strane Nijemaca u tretiranju stanovništva, s obzirom na radikalne namjere iznesene u prvo vrijeme;
- zamjenu operišućih njemačkih trupa sa drugima koje treba da dođu iz Srbije (suprotno onome što je rekao Lohr, tako da se teritorija odakle dolaze održi podjednako zaposjednuta kao i ranije;
- promjenu operativnih linija, sa uključivanjem *poslije* (a ne u *toku* druge) jedne treće faze;
- namjeru izraženu u Zagrebu a isključenu u Rimu, da se postave njemački garnizoni (*mjesto hrvatskih*) u Bihaću itd.;
- stalne pozive na uzbunu u pogledu bezbjednosti u zoni rudnika boksita i povezanih želj. pruga, koji su se uvijek pokazali neopravdanim;
- strah od naših tobožnjih srbofilskih postupaka, od privrženosti koju nam pokazuju (na stranu »četnici«) muslimani i pretpostavke u pogledu ko zna kakvih naših aneksionističkih ili zaštitničkih ciljeva nad Hercegovinom i susjednim zonama;
- njemački interes za zonu rudnika boksita, za prugu Sarajevo—Metković—Dubrovnik, i za luku Ploče;
- zakašnjenja i teškoće koje su se pokazale u pogledu stizanja njemačkog materijala za navedenu luku, i, s tim u vezi, u radovima na pruži i putevima, povjerenim Hrvatima; zakašnjenja i teškoće koje bi, prema uglu pod kojim se posmatraju, mogle da se protumače i ovako i onako.

(M.P.)

IX) — Kada se sve to razmotri, javlja se duboka sumnja da je sa vojnim ciljem operacijff »Weiss« (otklo-

niti ili gledati da se otkloni partizansko-četnička opasnost za ledima sila Osovine koje bi trebalo da spriječe savezničko iskrcavanje na Balkan) povezana i namjera da se uzme u ruke, putem vojne okupacije, teritorija koja predstavlja dosta veće parče od dosadašnjeg (Hrvatske), i to zona rudnika boksita, luka Ploče i oblast koja ih spaja i izbija na Jadran.

— Eventualno opravdanje vojnim potrebama ne bi nedostajalo. I stvarno, na dan kada bi njemačke trupe počele da operišu, prema sadašnjem planu, u četvorouglu Kalinovik — Nevesinje — Gacko — Foča (u kome se nalaze najveće četničke formacije), izbio bi u Hercegovini, Gornjoj Drini i Crnoj Gori takav požar, da bi se pokazalo dovoljno opravdano da se i njemačke trupe zadrže u tim krajevima.

X) — Što se tiče držanja stalnih posada njemačkih trupa u drugim zonama s ove strane »demarkacione linije«, može se predvidjeti da bi se po okupiranju istih od strane njemačkih trupa (operacija »Weiss«):

- zaboravilo da su italijanske trupe napustile te oblasti na traženje hrvatske vlade i na pompeznu izjavu da su njene trupe u stanju da uspješno zamijene naše;
- (M.P.) — zaboravilo da su hrvatske trupe, uprkos gornjoj izjavi, sramno izgubile iste oblasti;
- utvrdilo *samo* da su njemačke trupe ponovo okupirale »zone koje su italijanske trupe bile napustile« (ili, bar, »koje su bile prinuđene da napuste«);
- našlo da je logično i pravedno da njemačke trupe ostanu na mjestu.

XI) — Kada se sabere ovo što je izloženo, može se naslutiti jedan manevar koji teži za posjedanjem od strane Nijemaca oblasti Bihać, Drvar, Glamoč i Livno, a naročito Hercegovine, sa predviđenim izbijanjem na Jadran.

Hrvatska vlada, ili bar struja na čelu sa ministrom inostranih poslova Lorkovićem i njegovom pristalicom Perićem (struja koja u pogledu germanofilstva zamjenjuje struju maršala Kvaternika), nesumnjivo se slaže.

— A to zato što Hrvati, u svojoj mržnji prema pravoslavcima i ozlojeđenosti prema nama (Dalmacija), »vide samo drvo, gubeći iz vida šumu«, te su gotovi da u svoju kuću dovedu radije i Kineze nego Italijane.

Zamislimo sa kakvom bi radošću gore pomenuta gospoda (čije su žene Njemice, i koja očigledno idu za tim da istisnu Poglavnika, koga su doveli Italijani) ovdje postavila Nijemce.

—D—

(M.P.) XII) — Vraćajući se na jedno uže i konkretnije polje, smatram da u intervenciji i dolasku njemačkih trupa u oblasti koje smo mi odlučili da napustimo a koje sada drže partizani (zona V i XVIII arm. korpusa) nema ničeg osobitog.

— Ali nije isto kad je riječ o dolasku njemačke komande i trupa na teritoriju VI arm. korpusa.

— Na toj teritoriji, poslije poznatih operacija u proljeće i ljeto, 1942 i pošto smo odvojili od partizana i pridobili, okrećući protiv ranijih saveznika, četničke bande (koje su — ne treba zaboraviti — i ranije postojale i većim dijelom bile već naoružane), vlada mir. Italijanske vojne vlasti ovdje uživaju veliki ugled i pod njihovom budnošću radi se marljivo u rudnicima, funkcioniše saobraćaj i vrše se obimni radovi (kao napr. u Pločama).

— Pošto stvari tako stoje, intervencija njemačke komande i mnogih njemačkih snaga u ovoj oblasti bila bi isto tako neopravdana i štetna za naš prestiž, kao što bi — na primjer — bila slična intervencija u Juliskoj Krajini ili Crnoj Gori, ili u Albaniji, pod izgovorom da tu ne vlada stoprocentni red.

— Zato otvoreno izlažem mišljenje da, ukoliko se pristupi u svoje vrijeme rješavanju pitanja razoružanja četnika u Hercegovini, lokalna komanda bi trebalo da ostane u našim rukama, a ako bi njemačke trupe morale da sadejstvuju, ne bi trebalo da prodiru duboko u oblast i trebalo bi da budu pod našom komandom (kao što je u početku predviđeno).

(M.P.) XIII) — Ovo samo u slučaju ako se ne može prethodno riješiti na odgovarajući način — kao što se namjerava — pitanje razoružanja o kome je riječ; razoružanja koje, ponavljam, ako bi se pokušalo silom, ne bi donelo znatne materijalne rezultate, već bi četničke formacije gurnulo ka partizanima i dovelo bi do ustanka pravoslavnog stanovništva.

General
v.d. komandant armije
— M. Roatta —

BR. 230

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 22 JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BANJI I BOSANSKOJ KRAJINI¹

dst.

25. I. 1943

**NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
Br. 18/43/Povjerljivo**

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE**

Br. 1355

Stiglo 25 januara 1943/XXI

Komandi Superslode (Operativno odjeljenje)

Izvještaj od 22 I 1943:
Hrvatska: Vrijeme vedro.
Operacija Weiss:

— *Sjedište* —

Uporan neprijateljski otpor u području Zapadne grupe SS divizije, u Šamarici, i na sektoru 749 puka. U prvim popodnevničkim časovima je SS divizija, sa Zapadnom grupom, dostigla zonu koja se nalazi 4 km sjeverno od Veljuna, a uveče 22 I namjerava da prođe do Veljuna. Pojedine neprijateljske grupe nalaze se s obje strane puta; brojni prekidi puta. Poslije borbe zauzeti su Kolarić i Vojnić.²

Istočna grupa je u blizini Slavskog Polja i Vrgin Mosta dostigla put Kolarić — Glina; 23 I počinje čišćenje Petrove Gore, gdje će, kako se pretpostavlja, neprijatelj pružiti otpor. Poslije borbe koju je izdržala 369 pješadijska divizija, pojačana izviđačkim

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

² Na pravcu nastupanja SS divizije »Prinz Eugen« položaje su držale jedinice Osme divizije Prvog hrvatskog NOU korpusa.

odredom, zauzet je Klasnić. Takođe je saopšteno i da je 187 grupa zauzela Kozaperovicu.³

Grupa 370 puka dostigla izlaznu liniju južno od Gradac Ml. — Mijočinovići, ne stupajući u dodir s neprijateljem. Hrvatska 3 planinska brigada dostigla u 16.30 liniju Brđani — Glavičani (zapadno od Segestina).

*721 bataljon** se kreće ka zapadu na Međumajdan. Napredovanje je olakšala 18 oklopna grupa 717 pješadijske divizije pri hrvatskoj 2 planinskoj brigadi. Oklopna grupa i jedan njemački bataljon dostigli Boci⁵ (9 km zapadno-sjeverozapadno od Sanskog Mosta) a glavnina Brigade dostigla liniju Naprelje—Milinković (7 km jugozapadno od Sanskog Mosta).⁶

Glavna komanda namjerava da uputi 377¹ puk preko Sanskog Mosta na Bos. Krupu, pošto reaktiviranje mosta Vrhpolje još nije moguće predvidjeti i pored učešća pionirskog bataljona 714 divizije.

Grupa 741⁸ puka potisnula neprijatelja južno od Vrhpolja i nastavlja napredovanje ka jugu." Jedan bataljon 749 puka čuva most i put do Sanskog Mosta. Danas je prvi put upotrebljena avijacija protiv Glavnog štaba komunističkog vođe Tita, sjeverozapadno od Bos. Novog. Velika pustošenja.

Zapadna Bosna:

Neprijatelj iz zone Zepče vjerovatno se premjestio na sjeverozapad.¹⁰ Znatne neprijateljske snage zapadno i jugozapadno od Teslića.¹¹ 22 I: grupacija sa 2 bataljona za napad na neprijatelja u zoni Teslić.¹² Ponovljen pritisak neprijatelja

* Borbe sa 369 legionarskom divizijom i 187 njemačkom grupom vodile su Sedma, Osmi i Šesnaesta brigada Sedme divizije Prvog hrvatskog NOU korpusa.

⁴ U originalu je pogrešno napisano: 721 bataljon; treba: 1 bataljon 721 puka 714 divizije.

⁵ Na karti ne postoji mjesto Boci. Vjerovatno se odnosi na selo Došci (11 km sjeverozapadno od Sanskog Mosta).

⁶ Na pomenutom pravcu nalazila se Šesta krajiška brigada Četvrte NOU divizije. O borbama koje su jedinice Brigade vodile na ovom sektoru vidi dok. br. 101 i 113.

⁷ U originalu pogrešno napisano: 377. a treba: 737.

⁸ Vjerovatno pogrešno napisano. Napade u pravcu Vrhpolja (20. 21 i 22 januara) vršio je 737 i 749 puk 717 divizije.

⁹ Položaje južno od s. Vrhpolje držale su jedinice Pete divizije Prvog bosanskog NOU korpusa. O borbama na ovom sektoru vidi u dok. br. 97, 99, 100, 105 i 117.

¹⁰ Odnosi se na jedinice Treće NOU divizije.

¹¹ Zapadno i jugozapadno od Teslića nalazila se Treća krajiška brigada Prve proleterske divizije.

¹² Napad je izvršen 23 januara, na jedinice Treće krajiške brigade Prve proleterske divizije. O rezultatu napada vidi u dok. br. 122, 130, 165 i 169.

jugozapadno od Travnika.¹³ Borbe u zoni južno od Bos. Gradiške.¹⁴ Željeznička pruga Brod — Sarajevo oslobođena od neprijatelja.

Poručnik
Drechsler¹⁴

BR. 231

OBAVJEŠTENJE OSAMNAESTOG ITALIJANSKOG ARMI-
SKOG KORPUSA OD 23 JANUARA 1943 GOD. O UČEŠĆU
ČETNIKA U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U ZA-
PADNOJ BOSNI¹

Dato na uvid Načelniku štaba
—,— Pomoćniku nač. štaba
Poslata kopija Operat. odjeljenju

Predmet

Šifrovani pisani telegram

Od Komande XVIII Armiskog korpusa

Komandi VI Armiskog korpusa

i znanja radi:

Superslodi — operat. odjeljenje

Br. 1315/op.

V.P. 10, 24-1-1943

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br.

Siiglo

/XXI

23 jan. 1943/XXI, 19 časova

U vezi br. 810 i 851 te komande

1) Operacija iz Knina započeće između 2 i 4 februara. S obzirom na dati vremenski razmak, nije neophodno da ta ko-

" Jugozapadno od Travnika nalazila se u to vrijeme Prva dalmatinska brigada Treće NOU divizije.

" Borbe južno od Bosanske Gradiške, protiv ojačanog Trećeg batljona 741 puka 714 divizije, vodile su jedinice Druge i Pete krajiške brigade Četvrte NOU divizije.

¹⁵ Desno od potpisa poručnika Drechslera nalazi se paraf pukovnika Zanussi-a, zamjenika načelnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/I).

manda započne operacije istog dana, već je dovoljno i u gore označenom roku.

2) U zoni Bos. Grahova i vododelnice dodijeljene hercegovačkim formacijama,² koncentriše se, prema izvještaju, nekoliko hiljada partizana sa artiljerijom; a kako su hercegovačke snage — koje iznose jedva polovinu crnogorskih snaga³ — udaljenije i u težem komunikacionom položaju no crnogorske snage, naročito zbog sistematskog prekidanja puta Strmica—Bos. Grahovo tako da tokom operacija neće moći biti popravljen, isključena je mogućnost da Hercegovci mogu olakšati crnogorsko nastupanje ka Tomislavgradu.⁴ Iako se operacije budu izvršile u užem obimu, kako je to od strane Superslode predviđeno, ipak je potrebno da se Crnogorci postaraju da olakšaju izbijanje Hercegovaca od Bos. Grahova ka Priluci.

3) Kako je predviđeno mojim operativnim naređenjem dostavljenim putem kurira, ta će komanda odlučiti o broju, sastavu i upotrebi italijanskih grupa za vezu, o pridavanju i učešću italijanskih trupa, o organizaciji službe i o komunikacionim linijama i snabdijevanju.

Radi vašeg orijentisanja, odlučio sam da formiram grupe za vezu i da Hercegovce ojačam ljudstvom italijanskog XVIII Armiskog korpusa.

U cilju izdavanja detaljnih naređenja hercegovačkim formacijama za vrijeme operacija, ova je komanda formirala u Kninu, sa generalom Đanucijem (Giannuzzi), italijansku Komandu M.V.A.C.

Umoljavate se da saopštite da li je slična komanda obrazovana i od strane te komande u cilju upravljanja akcijom Crnogoraca, izdavanja potrebnih uputstava i davanja inicijative. Saopštiti imenovanog komandanta.

Sjedište pomenute komande trebalo bi isprva da bude Prozor, a zatim Posušje ili Tomislavgrad.

Komanda Superslode
V.P. 10, 24 januara 1943/XXI

General Spigo

Dešifrirali: major Manfreda,
poručnik Biasi, poručnik Fortina

² Odnosi se na oko 2.700 četnika iz Hercegovine koji su bili pod komandom majora Petra Baćovića.

³ Vidi dok. br. 225.

⁴ Duvno

BR. 232

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 25 JANUARA 1943 GOD.
O NAREĐENJU PETOM ITALIJANSKOM ARMIJSKOM
KORPUSU DA NASTUPA U PRAVCU BIHAĆA¹

Telegram-pismo

V. P. 10, 25 januara 1943—XXI

Od Superslode — operativno odjeljenje
Njemačkom štabu za vezu pri Superslodi

Br. 1364. U vezi s današnjim saopštenjem njemačke Komande za Jugoistok, izvještavam da sam jutros 25 o.m. izdao naređenje V Armiskom korpusu da odlučno nadire prema Bihaću.

25 jan. 1943—XXI

Roatta

BR. 233

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVE-
NIJA—DALMACIJA« OD 26 JANUARA 1943 GOD. O NA-
STUPANJU PETOG ARMIJSKOG KORPUSA U PRAVCU
BIHAĆA'

Šifrirano telegram-pismo u otpremi

V. P. 10, 26 januara 1943—XXI

Od Više komande oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« —
Operativno odjeljenje

Vrhovnoj komandi

Br. 1400. Veza današnji telegram br. 20307.

Isto traženje stiglo juče od njemačke Komande za Ju-
goistok.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

Prije tog traženja, već sam izdao naređenje V Armiskom korpusu da prestane sa sporim napredovanjem koje je ispočetka naređeno od njemačke Komande i da odlučno nadire prema Bihaću.

Međutim, nisam mišljenja da bi nadiranje moglo biti vrlo brzo, jer je sasvim izostao poznati predviđeni pokret njemačkih motorizovanih odreda, u cilju presijecanja na dva dijela neprijateljske glavnine, i jer se akcija svela na sporo i metodično periferno napredovanje, te je neprijatelj imao mogućnost da se koncentriše saobrazno glavnim pravcima, naročito, izgleda, na desnom krilu našeg fronta i lijevom njemačkom krilu.

Šifrirao 26/1/43
Por. Ivani

Roatta

(M.P.)

Otpremiće — Kap. Paladino
26 jan. 1943/XXI

BR. 234

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 26 JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BANJI I BOSANSKOJ KRAJINI¹

RSA/

POVJERLJIVO

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1563

Stiglo 28 jan. 1943/XXI

NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI SUPERSLODI —

Sjedište

Višoj komandi oruž. snaga »Slovenija — Dalmacija«
Operativno odjeljenje

_____ *Sjedište*

Br. 25/43 Povjerljivo

Izveštaj od 26 januara 1943:

Hrvatska: oblačno, temperatura ispod nule. Sve veće mogućnosti za uzletanje.

Operacije Weiss:

SS divizija — zapadna grupa — premjestila je u blizinu Slunja 4 bataljona i 2 baterije, koji se nalaze nasuprot nadmoćnijem neprijatelju.⁵ Oправка mostova u zakašnjenju uslijed teške konstrukcije istih (visina 15 metara).

Istočna grupa napreduje ka jugu, prema Cetingradu — Kladuši, ne nailazeći na neprijatelja. Bujica odnijela mostove kod Gline. U toku su radovi na uspostavljanju.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom i plavom olovkom.

⁵ Odnosi se na jedinice Osme i Sedme divizije Prvog hrvatskog NOU korpusa.

Planovi:

Napadati na Drežnik Grad — Bihać.

369 divizija, pojačana izviđačkom grupom, i 969 puk razbili neprijateljski otpor u planini Šašava (8 km južno — jugozapadno od Gline) i dostigli Vranograč.

187 i 370 grupa čiste osvojenu teritoriju i skreću linijom Vranograč — Otoka.

Hrvatska 3 planinska brigada dostigla Zirovac (ranije sjedište Titovog Glavnog štaba).

717 pješačka divizija u napadu.

737 puk brzo napreduje na zapad preko linije Fajtovci — Naprelje. Novo pojačanje u tenkovima.

Hrvatska 2 planinska brigada, koja je uzmakla pred neprijateljskim protivnapadom, sakuplja se u pozadini 737 puka.

Hrvatska baterija pala u neprijateljske ruke.³

749 puk nastavlja da napada u pravcu juga, na Ramiće i Velagiće.

U navedenim mjestima jake neprijateljske formacije.⁴

Avijacija uspješno tuče neprijateljske kolone u povlačenju u okolini Bos. Krupe i Bos. Petrovca, kao i neprijateljsku komandu u Cirovicu.⁵

Gubici od 19 do 24 januara:

SS divizija: 23 mrtva, 51 ranjen;

369 divizija sa hrvatskom 3 planinskom brigadom: 33 mrtva, 130 ranjenih, 32 nestala;

717 pješ. div: 14 mrtvih, 39 ranjenih, 1 nestao;

714 pješ. div: 5 mrtvih, 23 ranjena.

Poručnik
Drechsler

⁸ Borbe sa Drugom planinskom brigadom, od 20 januara, na sektoru Sanskog Mosta, vodila je Sesta krajiška brigada Četvrte NOU divizije. Prema operativnom dnevniku Seste krajiške brigade, jedinice Brigade u zajednici sa Trećim bataljonom Prve krajiške brigade izvršile su 25 januara napad na s. Eminovce i u dvočasovnoj borbi razbile Drugu planinsku brigadu, nanijevši joj gubitke od 70 mrtvih i veći broj ranjenih. Tom prilikom jedinice su zaplijenile 20 teških mitraljeza, 10 puško-mitraljeza sa 15.000 metaka, 4 brdska topa, 1 protivkolski top, oko 40 pušaka, 60 konja i veću količinu municije, granata i razne druge opreme. O ovoj borbi vidi dok. br. 132 i 140.

⁴ Na pomenutom pravcu nalazile su se jedinice Pete NOU divizije.

⁵ Na karti nema mjesta Cirovic. Vjerovatno se odnosi na Cerovače (kod Krnjeuše). U to vrijeme tamo se nalazio vjerovatno Stab Prvog bosanskog NOU korpusa.

BR. 236

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI,
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 27 JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BANJI I BOSANSKOJ KRAJINI¹**

PREVOD³

**NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI SUPERSLODI**

Br. 27/43 Povjerljivo

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE**

Br. 1613

Stiglo 29 jan. 1943/XXI

29 I 1943

Višoj komandi oruž. snaga »Slovenija — Dalmacija«
— Operativno odjeljenje —

Sjedište

Izveštaj od 27 I 1943.

Hrvatska: Oblačno i toplo.

Operacije »Weiss«: masovno povlačenje neprijatelja ka jugu. *Zapadna grupa* SS divizije, poslije krvavih borbi, zauzela Rakovicu³ u noći između 26 i 27 o.m. navedeno mjesto su zauzele prethodnice iste grupe koje su 27-og u 12 časova dostigle Drežnik Grad. Most kod Slunja popravljen, te je omogućeno napredovanje motorizovanih odreda.

Istočna grupa dostigla put Cetin Grad — Vranograč poslije sukoba manje važnosti.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

² Odnosi se na prevod koji je izvršen u italijanskoj komandi.

³ Borbe sa jedinicama SS divizije na sektoru Rakovice vodile su Sedma brigada Sedme divizije i Petnaesta brigada Osme divizije Prvog hrvatskog NOU korpusa.

Plan: prodor u pravcu Bihaća.

369 divizija sa 969 pješ. pukom i ojačanim izviđačkim grupama južno od Balinca napreduje sa glavninom lijevog krila duž Une u pravcu sjeverno od Bihaća.

717 pješ. divizija: 737 puk, ojačan 202 oklopnom grupom, odbacio neprijatelja na zapad i nastupa ka Bos. Krupi pošto je dostigao liniju 510 — Palanka.⁴

2 planinska brigada se koncentriše kod Gorice. 749 puk zauzeo Ramiće, napreduje i napada u pravcu juga. Planovi: sjeverna grupa zauzima uzvišenja Predojevića i udara na Bos. Krupu. 749 puk napreduje prema Ključu preko Velagića.

Avijacija tuče neprijateljske koncentracije kolona u maršu oko Bihaća.⁵

Istočna Bosna: odbijeni napadi na hrvatsku otpornu tačku Capardi.⁸

Srbija: atmosferske prilike: temperatura u opadanju, zaleđivanje.

Uspješno obavljena poterà. Dalji napadi na funkcionere i javne zgrade. Na granici zapadno c 1 Raške napadnuti i odvedeni srpski stražari.

Poručnik Drechsler

⁴ Ovog dana napade na 737 puk vršile su jedinice Seste krajiške brigade Četvrte NOU divizije. Vidi dok. br. 139.

⁵ Sjeverno i sjeverozapadno od Bihaća nalazile su se jedinice Sedme i Osme divizije Prvog hrvatskog NOU korpusa.

⁸ Napad na Caparde i okolna uporišta vršila je Sesta istočno-bosanska brigada, i Majevički, Sremski i Birčanski NOP odred. Vidi dok. br. 191 i 205.

BR. 237

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 28 JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BANJI I BOSANSKOJ KRAJINI¹**

POVJERLJIVO

NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI SUPERSLODI

Br. 30/43/Povjerljivo

Položaj 30/1/1943

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1685

Stiglo 30 jan. 1943 XXI

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»Slovenija — Dalmacija« — operativno odjeljenje —

Izvještaj za 28 januar 1943

Sjedište

Hrvatska:

— Operacije »Weiss«: Dalje se potvrđuje o neprijateljskim pokretima povlačenja od Bos. Krupe ka jugu. Izgleda da će na liniji Bihać — Otoka neprijatelj pružiti otpor.² Radovi na utvrđivanju, naročito u oblasti Drežnik Grada, 2 km jugoistočno od Cetin Grad³ — Bos. Todorovo (8 km južno, jugozapadno od Vrahograča), i kod Mamić Sela (9 km sjeverozapadno od Otoke), kao i na sjevernim padinama Grmeč planine, južno od puta Predojević — Prav. Jasenica. Vjerovatne neprijateljske namjere: Jak otpor na području sjeverno od Une — Bos. Krupa — Bihać i u zoni Grmeč planine — Una, južno od Bihaća.

SS *divizija*: zapadna grupa: dostignuta zona 19 km sjeverno od Bihaća; istočna zona: napada južno od linije Cetin Grad — Rodzvica.⁴

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

* Na liniji Bihać — Otoka nalazile su se Šesnaesta brigada Sedme NOU divizije i Osmi krajiška brigada Četvrte NOU divizije.

* Drežnik Grad se nalazi 25 km južno od Cetin Grada.

* Vjerovatno Radovica.

Namjere: kao dosada.

369 divizija: ojačana izviđačkom grupom i 969 grupom izvršila čišćenje Orlove Šume, južno od Potine⁵, i istom produžuje u pravcu Vranograča.

Grupa 187, 37' i hrvatska 3 planinska brigada: dostigla put Vranograč — Otoka. Mostobran u blizini Otoke u neprijateljskim rukama, sa čelom ka sjeveru i sjeveroistoku⁷. Namjere: kao dosada.

717 pješ. div. i 737 puk, ojačan 202 oklopnim odjeljenjem, dostigli, napadajući, zonu 4 km istočno od Prav. Jasenice. Suprotstavljajući otpor sa zaštitnicom, neprijatelj se sada povlači u pravcu zapada.⁸

2 planinska brigada upotrebljena poslije reorganizacije.'

749 puk dostigao zonu Ramići — Brezik — Ključ uprkos suprotstavljenom otporu neprijatelja i odbio napade izvršene s juga i sa istoka.¹⁰ Namjere: pomoću sjeverne kolone napadati Bos. Krupu; južna kolona za sada upotrebljena za oslobodjenje zone Velagići.

Avijacija: aktivnost oružanog izviđanja i učešća u borbama istočne grupe SS divizije i 737 grupe. Efikasni rezultati.

— *Zapadna Bosna:* komunistička grupa sjeverno od Jajca i sjeverno od Turbeta¹¹, zapadno od Teslića.¹² Neprijatelj još na položaju. U toku je napad¹³.

— *Istočna Bosna:* lovački odredi rasturili bandu koja je operisala u okolini Bijeljine.

Poručnik Drechsler"

⁵ Vjerovatno Balinac.

* U originalu pogrešno napisano 37; treba: 370.

⁷ Odnosi se na Osmu krajišku NOU brigadu.

⁸ Tada su na 737 puk vršile napad Druga i Sesta krajiška brigada Četvrte NOU divizije. Vidi dok. br. 143.

• Drugu planinsku brigadu izbacile su iz borbe, 25 januara, jedinice Seste krajiške brigade i Trećeg bataljona Prve krajiške brigade. Vidi dok. br. 132, 140 i 234.

¹⁰ Odnosi se na napade jedinica Pete divizije Prvog bosanskog NOU korpusa. Opširnije o borbama kod s. Ramići vidi dok. br. 144.

¹¹ Sjeverno od Jajca u ovo vrijeme nalazila se Prva proleterska divizija, a sjeverno od Turbeta — Peta crnogorska brigada Treće NOU divizije.

¹² U originalu pogrešno napisano: zapadno od Teslića, a treba: zapadno od Travnika.

¹³ Peta crnogorska brigada Treće NOU divizije vršila je 28 januara 1943 god. diverzije na željezničkoj pruzi Turbe — Komar.

" Lijevo od potpisa nalazi se nečitljiv paraf, napisan plavom olovkom.

BR. 238

ZAHTJEV KOMANDE DIVIZIJE »MURGE« OD 28 JANUARA
1943 GOD. DA SE BOMBARDUJU SELA CRNOGORCI, KRI-
VI DOL, KLENOVAC I DAMNJAN¹

Vrlo hitno
Povjerljivo

KOMANDA PJES. DIVIZIJE »MURGE« (154)
Sekcija O.I.S.

Prot. br. 721/op. V.P.154, 28 januara 43 — XXI

Predmet: Traženje vazdušne intervencije.

KOMANDI VAZDUŠNE GRUPACIJE

Sjedište

i, radi znanja,

KOMANDI 6 HRVATSKE DIVIZIJE

Sjedište

1) Komanda 6 hrvatske divizije² potvrđuje da partizan-
ske snage, koje se cijene na oko 400 ljudi, drže položaje Cr-
nogorci (XI — BH) — Krivi Dol (XI — BH) — Vardišće (XI —
BF) — Lazići (XI — BF) — Peko (XL — BF) — Lovrići
(XL — BF) — Biloši (XL — BF).³

Primijećena je druga koncentracija partizana u neposred-
noj blizini Klenovca (ZV — BH).⁴ —

2) U vezi s tim Komanda 6 hrvatske divizije traži za su-
tra, 29 ov. mjes., sljedeća bombardovanja:

a) prije podne: bombardovanje mjesta Crnogorci — Kri-
vi Dol i Klenovac, naročito ovog posljednjeg;

b) poslije podne: bombardovanje odjeljka Damnjan.

Po naređenju,

Nač. štaba

potpukovnik Gino di Demetrio

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 28 A/9).

² Stožer (štab) Seste ustaško-domobranske divizije bio je u
Mostaru.

³ Odnosi se na jedinice Četvrte dalmatinske NOU brigade.

⁴ Isto

BR. 239

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« OD 29 JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSANSKOJ KRAJINI¹

PREVOD

NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI SUPERSLODI
Br. 33/43 Povjerljivo

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Broj 1762

Stiglo 1 febr. 1943

31.1. 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA — DAL-
MACIJA«

Sjedište —

Izvještaj od 29 I 1943

Hrvatska. Atmosferske prilike: široko², vedro.
Operacija »Weiss«. Neprijatelj se sa glavninom povlači na jug, danas pruža otpor samo južno od Une. Uspješan vazdušni napad na neprijateljske kolone između Bihaća i Petrovca.³ Uništeni mostovi na Uni, i to u Bihaću, Bos. Krupi i Otočcu.⁴ Zapadna grupa SS Divizije zauzela u 16 časova Bihać, ne naišavši na otpor, povezujući se kasnije sa sjevernom kolonom Divizije »Re«. Napredujući ka jugu, istočna grupa je u blizini Pećigrada stupila u vezu sa 369 divizijom.
Namjere: kao do sada.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

² Široko (scirocco) — vrsta vjetrova

* Između Bihaća i Bosanskog Petrovca nalazile su se jedinice Sedme divizije Prvog hrvatskog NOU korpusa.

⁴ U originalu pogrešno napisano Otočac, treba: Otoka.

369 divizija. Sa 187 grupom i 370 pukom prešla put Vranograč — Otočac⁵ i napreduje ka liniji Cazin — Bos. Krupa. *Hrvatska planinska brigada*: u zoni 495° (Panja⁷) (sjeverno od Otočca⁸).

Namjere: kao do sada.

717 pješ. div.: 737 grupa, 4 km istočno od Prav. Jasenice, nije postigla nikakve uspjehe, jer je neprijatelj, pored frontalnog otpora, spriječio i snabdijevanje.⁹ Poslije snabdijevanja izvršenog pomoću avijacije na dan 29 o.m., napad je nastavljen. U blizini Gorice odbijeni lokalni napadi.¹⁰

749 grupa oslobodila od neprijatelja zonu Ramići — Velagići; odbijeni napadi sa jugoistoka¹¹ i izvršeno grupisanje za napad na Petrovac.¹² Namjere: sjeverna kolona kao do sada; južna kolona: Bos. Petrovac.

Avijacija: Oružano izviđanje nad čitavom zonom, borbe sa neprijateljem ispred 737 grupe.¹³ Gubici će biti saopšteni.

Zapadna Bosna. Nastavljaju se bezuspješni neprijateljski napadi na otpornu tačku Capardi.¹⁴

Poručnik
Drechsler

⁶ Isto

⁷ Na karti 405, a ne 495.

⁸ Panjak

⁹ Vidi primjedbu br. 4.

¹⁰ Napade na 737 puk, 28 i 29 januara, vršile su jedinice Četvrte NOU divizije kod s. Benakovac i Majkić Japre. Vidi dok. br. 143, 148 i 151.

¹¹ Odnosi se na dijelove Četvrte NOU divizije.

¹² Napade su vršile jedinice Pete NOU divizije. Vidi dok. br. 144.

¹³ Bosanski Petrovac

¹⁴ Vidi prim. br. 9.

¹⁵ Na Caparde je vršila napad Sesta istočnobosanska NOU brigada. Vidi dok. br. 205.

BR. 240

DOPUNSKA ZAPOVIJEST KOMANDE NJEMAČKIH TRUPA
U HRVATSKOJ OD 30. JANUARA 1943. GOD. O ZAKLJUČE-
NJU PRVE FAZE OPERACIJA »WEISS«¹

PREVOD⁵

Predmet: Komanda njemačkih trupa u Hrvatskoj »

Br. Ia/546/43 *Povjerljivo od 30. I. 1943* 9. 2. 1943/XXI³

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1740

Stiglo 31.1.43 XXI

DOPUNA NAREĐENJA ZA ZAKLJUČENJE OPERACIJE
»WEISS I«

(Karta 1 : 100.000)

1.) 369. pješadiska divizija i SS divizija završavaju 15 februara sa metodičnim raščišćavanjem dodijeljenih im sektora na Grmeč planini, i 16 februara će se nalaziti u zonama kako je naređeno u gore spomenutom naređenju u tački 5. Predviđen je period odmora od 7 dana.

2.) 717. pješadiska divizija završava 10 februara sa napadom na Petrovac,⁴ prikuplja se u zoni Ključ — Kamičak — Velagići, obrazuje mostobran kod Ključa i odmara se u ovoj zoni do 16 februara, osiguravajući puteve i mostove. Divizija će poći 17 februara preko Ključa — Mrkonjić Grada ka zoni Jajce — Vakuf, sa zadatkom da zauzme put Ključ — Vakuf i da ga opravi.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/5).

⁵ Odnosi se na prevod sa njemačkog na italijanski jezik.

³ Ovaj datum se odnosi na dan prevoda dokumenta sa njemačkog na italijanski jezik.

⁴ Bosanski Petrovac

3.) 369. inženjeriski bataljon, bez prve čete, dodijeljen je 717 pješadijskoj diviziji za vrijeme trajanja izvršenja zadatka iz tač. 2 i moraće 15 februara da bude u Ključu. 369. divizija će se postarati da pruži gore spomenutom bataljonu potreban odmor.

Liiters

BR. 241

NAREĐENJE KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 30 JANUARA 1943 GOD. DA SE ZAVRŠI PRVA FAZA OPERACIJA »WEISS«¹

DCL(kopija)

2. faza Weiss
30 januara 1943/XXI

PREVOD²

NAREĐENJE ZA ZAVRŠETAK PODUHVATA »WEISS«

1.) — Izražavam svoju zahvalnost trupama koje su učestvovala u poduhvatu »Weiss« na njihovom radu. Naročito ističem brzo rješavanje vrlo teških zadataka operativnog snabdijevanja. Za buduće operacije — koje će se voditi na još težem terenu — očekujem od trupa isti polet i isti duh samoodricanja.

2.) — Pošto pređe rijeku Unu, Njemačka komanda u Hrvatskoj će produžiti gonjenje potučenog neprijatelja ka jugu, sa ciljem da razbije njegove formacije koje su se povukle na planinu Grmeč. —

3.) — Zadaci:

a) — SS *divizija*:

nastupa preko Petrovca¹ ka jugoistoku i raščičava južne padine planine Grmeč;

b) — 369. *divizija*:

nastupa jednom kolonom — s ciljem da potpomogne SS diviziju od Bos. Krupe na Zapoljak, čisteći zonu s obje strane

¹ Kopija, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/5). Dokument se nalazi kao prilog uz dok. hr. 240.

² Odnosi se na prevod sa njemačkog na italijanski jezik.

³ Bosanski Petrovac

puta, a sa glavnom raščišćava sjeverni ogranak planine Grmeč do Sane;

c) — 717. divizija:

sjevernom kolonom dostiže Gudavac, ostaje u toj zoni dok se ne uhvati dodir sa 369. divizijom, a zatim se koncentriše u zoni Sanski Most na raspoloženje diviziji nakon što pročisti zonu sjeverno od puta Gudavac — Sanski Most.

Južna kolona dostiže Sanski Most.

Most na Sani kod Ključa moraće biti obezbijeđen za buduće operacije.

Metodično raščišćavanje planine Grmeč je od najveće važnosti za produženje operacija i sigurnost snabdijevanja.

Izvidjeće stanje puta Ključ — Jajce sa snažnim odredima.

4.) — Italijanski V arm. korpus uzima na sebe zadatak da spriječi neprijateljske pokušaje prelaza južno od linije Bihać — Petrovac.

5.) — Vrijeme izvršenja:

Poduhvat će se morati završiti tako, kako bi 10 februara 1943 god. bili spremni za dalju upotrebu u pravcu jugoistoka:

— SS divizija u zoni s obje strane Bos. Petrovca;

— 369. divizija u zoni zapadno od Sanskog Mosta;

— 717. divizija u zoni Ključ — Sanski Most.

Upotreba inženjerije moraće tako da se organizuje, kako bi se najbrže mogla upotrijebiti za rad na opravci mnogobrojnih kvarova na putu, koji se očekuje. Opravke i održavanje puteva Karlovac, Bihać, Petrovac, Ključ i puta Bos. Novi, Bos. Krupa, Sanski Most — Ključ naročito su važni za nastavak operacija. Ukoliko je moguće, Armiski korpus neka upotrijebi O.T. (organizaciju Todt i hrvatske radnike).

6. — Avijacija:

Vazdušni ciljevi biće unošeni — od sada pa nadalje — u razmjeri 1 : 100.000. —

7. — Izvještaji o gubicima će se davati svaka tri dana.

8. — Sjedište komande:

Za sada u Zagrebu, po završetku operacija — vjerovatno u Banjoj Luci.

Liiters

BR. 242

JAIČINA POJEDINIPI NJEMAČKIH DIVIZIJA KOJE SU
UČESTVOVALE U PRVOJ FAZI OPERACIJA »WEISS«¹

Dobrovoljačka divizija SS »Princ Eugen«

- 8 bataljona pješadije
- 2 artiljeriska diviziona
- 1 grupa za vezu
- 1 grupa inženjerije
- 1 hrvatski bataljon pješadije

369 hrvatska pješadiska divizija

- 6 bataljona pješadije
- 3 artiljeriska diviziona
- 1 grupa za vezu
- 1 grupa inženjerije
- 1 grupa lovaca na tenkove
- 1 grupa za taktičko izviđanje

Jurišna grupa 187 rezervne divizije:

- 3 bataljona pješadije
- 1 artiljeriski divizion
- 2 hrvatska bataljona pješadije

717 pješadiska divizija

- 6 pješ. bataljona
- 1 artiljeriski divizion
- 2 hrvatska bat. pješadije
- 1 grupa tenkova

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/5). Dokument se nalazi kao prilog uz dok. br. 240.

BR. 243

ZAHTJEV VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 31 JANUARA 1943 GOD. ZA BOMBARDOVANJE OŠTRELJA'

Sifrovani telegram

V.P. 10, 31 januara 1943/XXI

Od Više komande oruž. snaga

»Slovenija — Dalmacija« — operativno

fonogram-pismo

Komandi taktičkog vazdu'noplovstva Superslode
i na znanje:

Komandi V arm. korpusa
Komandi XVIII arm. korpusa
Italijanskoj misiji u Zagrebu za grupu Corsi
(veza njegov telegram 65'A/3 od danas)

Br. 1738

Njemački izvor javlja da je Titov Glavni stan u Oštrelju (Drvar TP — FG). Molim da naredite da sutra, 1 februara, ujutro bude izvršeno vazdušno masovno bombardovanje naselja Oštrelj.

Analogna akcija biće izvedena na istom mjestu od njemačke avijacije sutra u svitanje.²

Načelnik štaba Više komande oruž. snaga

31 jan. 1943/XXI

»Slovenija — Dalmacija«

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/2).

* Bombardovanje nije izvršeno 1 februara, uslijed magle, već 4 februara. Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 184, 186.

BR. 244

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 31
JANUARA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI¹

Datum i čas odašiljanja

-,,- -,,- prijema: 1-II-43,
22,40

Dato na uvid ekselenciji Robottiju

„ „ „ Načelniku Štaba

„ „ „ Zamjeniku načelnika štaba

Kopija poslata obavještajnom odjeljenju

„ „ Kr. karab.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1803

Stiglo 2. II. 1943 XXI

Pisani telegram

Od grupe Corsi

Višoj komandi oruž. snaga »Slovenija — Dalmacija«

V Arm, korpusu

Br. 69/A/3 prot.

Situacija na dan 31 u 19 časova

SS divizija:

Napredujući od Bihaća u pravcu jugoistoka, dostigla liniju Bjelo Brdo, Tihotina (Bihać RH — GK), Volarica, Grabež (Bihać RH — GM) potiskujući na jugoistok jake neprijateljske grupe sa automatskim oružjem.²

Oklopna jedinica izvršila napad na put Bihać — Bos. Krupa.

Glavnina divizije se nalazi u zoni Bihać.

Jake koncentracije neprijatelja (3-4 brigade) nalaze su u zoni Korenica.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/3). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom olovkom.

² Na pomenutim mjestima položaje su držale jedinice Sedme NOU divizije.

369 divizija:

Raspoređena između Bos. Krupe i Otoke očekujući prelaz rijeke Une u pravcu Sanskog Mosta.

Treća hrvatska brdska brigada zauzela Bos. Krupu.

Konstrukcija provizornog mosta kod Bos. Krupe biće vjerovatno završena 3 februara.

717 divizija:

Sjeverna kolona: Neprijateljski napadi na Fajtovce (Prijedor TJM — GK), Skucani Vakuf (Prijedor UH — GK) i Benakovac (Bihać TI — GK) sa sjeverozapada i istoka odbijeni uz velike neprijateljske gubitke.³ Izgleda da su uzvišenja sjeverno od planine Grmeč snažno zaposjednuta od neprijatelja koji i dalje dobija pojačanje sa sjeveroistoka.

Južna kolona: Nalazi se u napadu protiv upornog neprijateljskog otpora na uzvišenjima zapadno od Blaževića (Prijedor VM — FL).⁴

Oklopna grupa, koja je ranije sačinjavala dio sjeverne kolone, prilikom napada na Petrovac naišla na minska polja zapadno od raskrsnice blizu Blaževića (Prijedor VM — FL), kao i na protivtenkovsku vatru. Minske prepreke su uklonjene.

Vazduhoplovna aktivnost:

Bombardovani neprijateljski položaji u zoni 71 divizije⁵ i napadnuta neprijateljska kolona u povlačenju od Bihaća ka jugu.

Snabdjevene izolovane jedinice 717 divizije i ispitane razne operativne zone.⁶

Namjere za 1 februar:

Masovni napad na Titov Glavni stan u Oštrelju;⁷ bombardovanje neprijateljskih koncentracija u Korenici i neprijateljskih položaja sjeverno od Grmeč planine.

Javljeno je da se na teritoriji koju još drže ustanici mnogo traže propusnice bačene iz njemačkih aviona, za koje stanovništvo nudi 400—500 kuna.

Potpukovnik Corsi⁸

³ Napad na s. Fajtovci, Skucani Vakuf i Benakovac vršile su jedinice Četvrte NOU divizije. Vidi dok. br. 151, 152 i 159.

⁴ Južnu kolonu 717 divizije predstavljao je 749 puk. Zapadno od s. Blaževići držale su položaje jedinice Pete NOU divizije (Prva, Četvrta i Sedma krajiška NOU brigada).

⁵ U originalu stoji: 71 divizija, a treba: 717 divizija.

⁶ Odnosi se na 737 puk koji su opkolile i napadale jedinice Četvrte NOU divizije.

⁷ Bombardovanje je izvršeno tek 4 februara zbog rdavog vremena.

⁸ Desno od potpisa potpukovnika Corsi-a nalazi se paraf pukovnika Zanussi-a, zamjenika načelnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«, napisan crnom olovkom.